Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

...ний 1921 оной ...ний 21-һээ гарана | № 80 (15703) | 1981 оной апрелиин 5, воскресени | Сэн 2 мүнгэн.

КПСС-эй Центральна Комитедтэ

...ПСС-эй XXVI СЪЕЗДЫН ШИИДХЭБЭРИНҮҮДЭЙ ҮНДЭҺӨӨР, АЖАЛШАДАЙ ...БЭШЭГҮҮД БОЛОН ДУРАДХАЛНУУДАЙ ТАЛААР ЯБУУЛАГДАДАГ ...ХҮДЭЛМЭРИ СААШАДАНЬ УЛАМ ҺАЙЖАРУУЛХА ХЭМЖЭЭНҮҮД ТУХАЙ

...мнэгэй партиин бодото хол... ...бирсанай угаа шухала арга ... ажалшадай бэшэгүүд ба ...ажалшадай тон ехэ удха шанар ...ны КПСС-эй XXVI съезд дээ... ...тэр Л. И. Брежневэй хэһэн ...н доторой хэлэгдэнэ. Эрхэтэдэй ...ууд гүйлтануud ба гомдолнуудыг ...ондосотой, анхаралтайгаар хан... ...партийна худэлмэрилэгшэ ...хүтэлбэрилэгшэ бүхэн арадай ...ин партиин үмэнэхи үялгамнай ...тоолохо уялгатай.

...ин XXV, XXVI съезднүүдэй хоо... ...ye coo КПСС-эй ЦК-да 3 ...ин үлүүтэй бэшэгүүд ороһон, ...эй ЦК-гай уулзалгын таһаг... ...30 мянган шахуу хүнүүд ерэ... ...байна. Энэ хугасаада нют... ...партийна органуудаар эр... ...й 15 миллион бэшэгүүд ба ...мэдүүлгэнүүд харагдаа. КПСС-...XVI съездын нэрэ дээрэ 270 ...гаран бэшэгүүд, амаршалга... ...ба ажалай рапортнуud ороһон ...н. Эдэнь ороной хүгжэлтын ...нь ба экономическа асуу... ...дыг шиидхэлгэдэ хабаадал... ...ажалшадай тон шухалада тоо... ...байнынь, гүрэнэй ба об... ...хэрэгүүдтэ тэдэнэй ха... ...анхаралтайгаар хандадаг бай... ...элирхэйлэн гэршэлнэ. Ажал... ...олон дурадхалнуud, ажаг... ...съездын документнүү... ...бидэхэ үедэ хэрэглэгдэнэ.

...ажалшадай бэшэгүүд болон ду... ...нуud оршон байдалые һай... ...мэдэхэ, партийна, совет, ажа... ...органуудай, ниитын эмхинүү... ...дэлмэри бүри таануу, зү... ...сигнэхэ, дутуу дунданууdые, ...ргаа арганууdые эли тодоор ...ба. КПСС-эй ленинскэ хараа бо... ...тараха политическэ зүб шиидг... ...нүүдые тодорхойлхо ябуулга... ...ба партийна организацинуудта ...ондэ. Эдэнь хото болон худеөгэй ...ондай эрилтэ хэрэглэмжэнүүд, ...ба эрилэлэнүүд тухай, манай ...ктын социально-экономическа, ...ескэ ба оюун бодолой эл... ...ибаринуудтахи байдал элир... ...ба эгээн найдамтай, үнэтэ мэ... ...ний нэгэн, совет эрхэтэдэй конституционно эрхэнүүдээ бэелүүлхэ арганууdай нэгэн болоно.

Партийна, совет органууd, ажахын ба ниитын эмхинүүd эрхэтэдэй бэшэгүүd болон дурадхалнуудай талаар ябуулдаг худэлмэрэй һүүлэй жэлнүүдтэ нилээд һайжаруулаа. Энэнь ажалша коллективүүдтэ, эмхи зургаануud болон организацинуудта ажалай ба ажаһуудалай һайн арга боломжонуудые, морально-сэдьхэл бодолдо тааруу оршон байдал хангалгада, үйлэдбэриин түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргэлгэдэ бага бэшэ туһа хүргэһэн байна.

Гэхэ зуура, эрхэтэдэй бэшэгүүдые, үгөөрөө хэлэһэн гомдол болон гүйлтануудые хаража үзэлгын талаар гүрэнэй түбэй, ажахын ба ниитын зарим эмхинүүдтэ, нютагай партийна, совет ба бусад организацинуудта горитой дутуу дундануud бии байна. Хуулита гүйлтануud ба үндэһэ барилтатай мэдүүлгэнүүдтэ анхаралгүйгөөр, албан хойрогоор хандадаг, урда тээхи найдуулганууdаа дүүргэдэггүй ушар барилтануud үзэгдэнэ. Энээнһээ шалтагаалан, эрхэтэд дээдэ организацинуud ба эмхи зургаануудта дахин хандаха, холуур ябаха, гүйлтануudаа хангуулхын тула оролдолго гаргаха баатай болоно.

Зарим партийна, совет органууd ажалшадай бэшэгүүдые харалгын талаар албан хойрог, нобшо нозог ябадал гаргадаг тушаалтадай ябуулганууdые сэгнэхэдээ, зариманд... залан сэхэ гурим сахидаггүй, шанга эрилтэ табидаггүй, бэшэгүүd дотор заагдаһан нюдэ бүрлүүлдэг, шүүмжэлэй түлөө хабшадаг, худэлмэридэхи дутуу дунданууd тухай мэдээсэнэй түлөө мүрдэдэг барилтануud тушаа ёһотой шанга хэмжээ абадаггүй байна. Эрхэтэдтэй уулзаха тогтоогдомол гурим сахидаггүй ушарнуud үзэгдэнэ.

КПСС-эй Центральна Комитет ниигэжэ тогтообо:

1. Партиин XXVI съезд дээрэ, КПСС-эй ЦК-гай тоосоото элидхэл хэхэдээ, нүхэр Л. И. Брежневэй заа-ные, ажалшадай бэшэгүүд, гүйлтануud ба гомдолнуудта партийна худэлмэрилэгшэ бүхэн, хүтэлбэрилэгшэ бүхэн оролдосотой, анхаралтайгаар хандаха, арадай үмэнэхи, партиин үмэнэхи үялгамни гэжэ тоолон хаража үзэхэ үялгатай гэһэн заабарие ажалшадай бэшэгүүд, дурадхалнуудай талаар худэлмэри ябуулхадаа, сэхэ шууд хүтэлбэри болгохыень КПСС-эй ЦК-гай таһагуудта, КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи Партийна хиналтын комитедта, союзна республиканууdай Компартинуудай ЦК-нуудта, партиин крайкомууd, обкомууd, округжкомууd, горкомууd болон райкомууdта, партийна эхин организацинуудта, совет, профсоюзна, комсомолой органууdта, министерствэнүүd ба албан зургаануудта, ажахын эмхинүүдтэ дурадхагдана.

2. Бэшэгүүдэй талаар ябуулагдаха худэлмэриин, эрхэтэдэй уулзалгын түхэл гуримуud ба онол арганууdые саашадань улам нарижуулан һайжаруулха тодорхой хэмжээнүүdые хараалха ба бэелүүлхыень партийна, совет, профсоюзна ба ажахын органууdта дурадхагдана.

Предприятинууd, эмхи зургаануud ба организацинуудта бэшэгүүдэй талаар ябуулагдадаг худэлмэриин, ажалшадтай уулзалгын ямар байдалтай байһые саг үргэлжэ шалгаха, хүтэлбэрилэгшэдэй тоосоонуудые шагнаха, эдэ асуудалнуудые партийна органууdай пленумууd ба бюро дээрэ, арадай депутадуудай Советүүдэй гүйсэдкомуудай сессинүүd болон заседанинуud дээрэ, министерствэнүүd ба албан зургаануudай коллегинүүd дээрэ ходо зүбшэн хэлсэдэг байха.

Ажалшадай бэшэгүүдэй, дурадхалнууd ба аман хандалганууdай талаар ябуулагдадаг худэлмэри зүбөөр эмхидхэлгын түлөө, табигдаһан асуудалнуудаар хэмжээнүүdые дары түргэн абалгын, мэдүүлгэ барилгадта үндэһэ барилтатай харюнуудые хаһа саг соонь үгэлгын түлөө хүтэлбэрилэгшэд, тушаалтадай тус бүриин харюусалга ехэ болгохо. Шүүмжэлэл хабшаха, бэшэгүүдэй авторнуудые мүрдэхэ һэдэлгэнүүdые, албан хойрог, нобшо нозогоор хандаһан барилтануudые, тушаалта нюурнуудай эзэмэтэ ябадал ба эрхэ хэтэрүүлһые сэгнэхэдээ, эрилтэ багатайгаар хандадаг хүнүүd тушаа шанга хэмжээ абаха. Эрхэтэдэй дахин ба хамтаараа гомдолнуудые баридаг ушар шалгагаануудые элирүүлхэ ба зайсуулха.

3. Ажалшадай бэшэгүүd, дурадхалнууd болон гомдолнуудые һайтар шэнжэлхэ, бэшэгүүd доторхи мэдээсэлнүүdые худэлмэридее хэрэглэхэ гурим партийна ба совет органууdай министерствэнүүd болон албан зургаануудай, эмхи зургаануud болон организацинуудай худэлмэридэ үргэнөөр нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлгые шухалада тоолохо. Нээмэл бэшэгэй, бэшэгүүдэй талаар ябуулдаг худэлмэри тухайдаа ажалша коллективүүдэй үмэнэ хүтэлбэрилэгшэдэй тоосодог удэрнүүdые үнгэргэлгын, предприятинуудта, барилганууd, колхозууd ба совхозуудта, ажалшадай ажаһуудаг тазаринуудта ошожо, тодорхой мэдүүлгэнүүdые шалгахын, эрхэтэдтэй уулзахын тула хүтэлбэрилхы худэлмэрилэгшэдэй ябалгын һайшаагдаһан дүй дүршэл бүри эдэбхитэйгээр хэрэглэхэ.

4. Партийна, совет, профсоюзна ба ажахын органууd ажалшадай дурадхалнууd, мэдүүлгэнүүd ба гомдолнуудые хараалые олондо мэдэжэ болохоор эмхидхэхэ, энэ худэлмэридэ партийна комитедүүдэй гэшүүдэй, депутадуудай, түрүү худэлмэришэдэй, колхознигуудай, интеллигенциин түлөөлэгшэдэй бүри эдэбхитэйгээр хабаадаха ябадал хангаха ёһотой. Коллективэй һанал бодолые хараада абажа шиидхэгдэхэ эзрэтэй дурадхалнуud, шүүмжэлхы ажаглалтануud ба гүйлтануудые худэлмэришэдэй суглааануудай, эрхэтэдэй суглааануудай зүбшэн хэлсэлгэдэ табиха.

Ажалшадай бэшэгүүдэй талаар ябуулагдадаг худэлмэри, ажалшадтай уулзалга улам һайжаруулха асуудалнуудта предприятинуудай, эмхи зургаануудай, министерствэнүүd болон албан зургаануудай партийна эхин организацинуудай удэр бүриин анхарал хандуулагдаха ёһотой. Партийна организацинууd хүнүүдтэ анхаралтайгаар хандадаг, ажалшадһаа ороһон гүйлтануud, хүсэлэнгүүd ба дурадхалнуудые хаһа саг соонь, зүбөөр шиидхэлгын түлөө ехэ харюусалгатай байхаар кадрнуудые хүмүүжүүлхэ хэмжээнүүdые хараалха ба бэелүүлхэ болоно.

Ажалша коллективүүдтэ моральносэдьхэл бодолой тааруу һайн байдал, нэрэгүй гомдолнуудай оролго зайсуулхаар, нүхэд ёһоной, залан сэхэ шүүмжэлэл ба ёорыгее шүүмжэлгэ хүгжөөлгэдэ туһа хүргэхөөр оршон байдал хангаха.

5. Партийна, совет болон захиргаанай органууd, партийна эхин организацинууd хүүли заршам тухай ойлгуулламжын худэлмэри үргэдхэхэ, бэшэгүүd дотор, уулзалгын үедэ гарадаг олон асуудалнуудаар хүн зондо ходо, дары мэдээсэдэг байха ёһотой. Конституциин ёһоор эрхэтэдэй эдлэхэ эрхэнүүd болон уялганууdые, дурадхалнууd, мэдүүлгэнүүd ба гомдолнуудые хараха тухай хуулинууdые, ажалшадай, гүйлтануudые шиидхэлгын талаар, мэдүүлгэнүүd болон гомдолнууd тушаа абтаһан шиидхэбэринүүdые гомдохо гуримай талаар гүрэнэй ба ниитын органууdай, предприятинуудай, эмхи зургаануудай организацинуудай, тушаалтадай этигэмжэ түлөөлэгэнүүdые тодо һонороор тайлбарилха худэлмэри эмхидхэхэ.

6. Түбэй ба нютагай газетэнүүдэй, журналнуудай, радио болон телевиденин редакцинууd бэшэгүүдэй талаар ябуулдаг худэлмэрэй һайжаруулха, тэдэниие ходо тунхагладаг, хаража үзэлгын үрэ дүнгүүd тухай ходо мэдээсэдэг, бэшэгүүдэй шэнжэлгэнүүdые хэмжээ абахынь тула зохихо эмхинүүдтэ эльгээдэг байха эзрэтэй. Бэшэгүүd дотор табигдаһан асуудалнуудта хөрюу үгэхын тула партийна, совет болон ажахын хүтэлбэрилэгшэдые эдэбхитэйгээр хабаадуулха. Бэшэгүүдэй талаар ябуулагдадаг худэлмэриин, эрхэтэдтэй уулзалга эмхидхэлгын һайн дүй дүршэл үргэнөөр харуулха. Мэдүүлгэнүүd ба гомдолнуудые хараха үзэхэдее албан хойрог, нобшо нозог ябадал гаргадаг, эрхэтэдтэй уулзалгын гурим эбдэдэг, шүүмжэлэл хэржсэдэгүй тушаалта нюурнуудые шүүмжэлхэ.

Мүнөөдэр — Геологуудай үдэр

...ОЦИАЛИС мүрысөөн олониитын зохёо... ...ны эдэбхи мүн. Тэрэ хадаа уг удхаараа ...удай дээдэ эзргын оюун мэдэрэлһээ, ...ли үүсхэлһээ эшэ үндэһэтэй юм, — ...КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секре... ...СССР-эй Верховно Советэй Президиу... ...Түрүүлэгшэ нүхэр Л. И. Брежнев пар... ...XXVI съезд дээрэ элидхэл хэхэдээ ...тэмдэглэх һэн. Социалис мүрысөөн... ...эдэбхитэйгээр хабаадажа, эгээл үн... ...бүтэзэ туйлахын, үйлэдбэриин ашаг ...худэлмэриин шанарые дээшэлүүл... ...тула тэмсэхэ гээшэ хүнэй һэшэлһээ, ...мэл, шадабариһаа сэхэ дулдыдадаг хэхэ хэрэгтэнь туһалнабди. Бидэнэй хүрдэн түргэнөөр газар малтаха бүри байгаалиин баялигай хэбтэшэ һайн шанартайгаар шэнжэлгдэжэ, али зэргын гүнзэгыдэ хэды шэнзэн баялиг бииб гэжэ элирүүлэгдэхэ болоно бшуу.

...Хойто-Байгалай геолого-шэнжэл... ...экспедициин Холодныи партиин хү... ...ришэд, геологууд ажал хэрэгтээ ...харюусалгатайгаар хандажа, геолого... ...алгын худэлмэриин шанарые һайжа... ...д, социалис мүрысөөнэй үүргэ бо... ...ашаг үрые улам дээшэлүүлхэ гэһэн ...зорилго урдаа табяад, эршэмтэй... ...бэелүүлжэ байнхай. Мүнөө съездын ...иалинуудые бидэ ехэл анхаралтай... ...нараар шудалжа, шэнэ арбан нэ... ...табан жэлдэ бэелүүлхэ зорилгонуу... ...тодорхойлнобди. Тиихэдээ арбан нэ... ...табан жэлэй түрүүшын үдэр... ...ын бүхэн тон эдэбхитэйгээр ажалла... ...үйлэдбэри дээрэ бии байгаа арга ...жжонуудаа зүбөөр, гүйсэд хүсэдөөр ...хэрэгтэ анхарал хандуулха гэжэ ...ондобди.

...одныи геолого-шэнжэлгын партиин ...ришэд, геологууд үнгэрһэн арба... ...табан жэлдэ яһала эдэбхитэйгээр ...ба гэжэ хэлэхэдэ, алдуу гарахагүй. ...гууд, проходчигууд, газар үрэмдэг... ...булгадаа нэгэ һанал бодолтойгоор, ...этэйгээр ажаллажа, үнгэтэ металл... ...дай хэбтэшын түрүүшын ээлжэниие ...ороһоо урид Гүрэнэй комиссида ту... ...гы. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй тур... ...хөёрдохи ээлжэниие ашаглалгада ...ба гэһэн хүнгэн бэшэ зорилго би... ...урда табигдэна. Геологууд, проход... ...д, газар үрэмдэгшэд — манай ...худэлмэрилэгшэд шэнэ табан жэлэй ...шын ло үдэрһөө хаба шадалаа гам... ...үүгөөр ажаллана.

...ийн хүтэлбэрилдэг бригадын коллек... ...удэрһөө үдэртэ эгээл үндэр бүтээсэ ...ын тула тэмсэнэ. Бидэ хэээдэшье ...газар, гранит шулуу үрэмдэн, ...ьны малтажа, геологуудай шэнжэлгэ

САГЫЕ АХИН АЖАЛЛАНА

Бригадымнай гэшүүд тон харюусалгатай, хүнгэн бэшэ участогта ажаллажа байдагаа сэдьхэл зүрхөөрөө мэдэрнэ. Тиимэнээл хүсэ шадалаа гамнангүйгөөр ажаллаха, оньһон түхеэрэлгэнүүдые ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхэ гэһэн хүсэл эрмэлзэлтэй юм. Бидэ арбадахи табан жэлэй туршада 5 километр штольни малтаха даабаряа 3 жэл 7 һарын туршада дүүргэжэ, хараалагдаһан түсэбһөө гадуур 1200 метр штольни малтаа бэлэйбди.

Үйлэдбэриин ашаг үрын, худэлмэриин шанарай табан жэлдэ бидэ муу бэшэ үрэ дүн түйлаабди. Бригадын гэшүүдэй ороолдосотой бэрхээр, үнэн сэхээр ажаллаһан дээрэһээл арбадахи табан жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргэзбди гэжэ хэлэхэ эрхэтэйб. Бригадымнай гэшүүд бэе бэедээ туһалалсажа байгаад, эбтэй эетэйгээр ажалладаг, худэлмэриин хэдэн мэргэжэлтэйнүүд. Жэшээлхэдэ, залуу мэргэжэлтэ Ю. Б. Намсараев проходчигой, газар үрэмдэгшин, машинистын мэргэжэлтэй. Алишье ажалаа һайн шанартайгаар, саг болзортонь дүүргэжэ шададаг. 1980 оондо Хойто-Байгалай районой «Эрхим бэрхэ проходчик» гэһэн нэрэ солодо хүртэһэн юм. В. П. Бушуев мүн лэ эрхим проходчигуудай нэгэн болоно. Бригадымнай бэшэшье худэлмэришэд мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлжэ байдаг.

Дүршэл шадабаритай худэлмэришэд нэгэ һанал бодолтойгоор ажаллахадаа, хаанашье, хэээдэшье амжалта туйлаһан байдаг гэжэ мэдээжэ ааб даа. Бидэ һарадаа дунда эзргээр 80—85 метр штольни малтаха даабаряа 115—120 метртэ үүргэнэбди. Байгша оной түрүүшын кварталай даабариһаа гадуур 63 метр штольни малтаһан зомди. Бригадымнай коллектив байгаалиин олон бэрхэшээлнүүдһээ сухарингүйгөөр ажаллажа, амжалтаяа улам арьбадхана. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын үдэрһөө эршээ шангадхажа, саашадаа ажалай бүтээсые улам дээшэлүүлхэ гэһэн зорилго урдаа табинабди.

Үнгэрһэн табан жэлдэ дэлгэрһэн мүрысөөндэ хабаадажа, бидэ ехэ юумэндэ һураабди, дүршэл шадабаритайшье болообди. Арбадахи табан жэлэй туршада бидэнэй, бүхыдөө Холодныи геолого-шэнжэлгын партиин коллективэй ажабайдалда ехэ хубилалтануud болоо. Хүн зоной һуудаг газарһаа холо, хада үүлануудай хоорондо оршоһон манай Перевал посёлогой ажалшад сэнхир экранай дамжуулга харадаг болоо. Партиимнай геологууд, худэлмэришэд дулаан, һайн байрада түбхинөө.

Манай түрэл коммунис парти, совет түрэн ажалшадай байдал һуудалые һайжаруулха хэрэгтэ саг үргэлжын, тон ехэ анхарал хандуулна. Партиин XXVI съездын материалнуудые шудалаад байхадаа, байгша табан жэлдэ хүн зоной ажабайдал улам һайжаруулагдахаар хараалагдана гэжэ һайн ойлгонобди. Энээнэй урманда үшөөл эдэбхитэйгээр ажаллажа, шэнэ табан жэлдэ түрэл Коммунис партиин хараалһан асари ехэ зорилгонуудые сүм бэелүүлхээр мүнөө хүн бүхэн эрмэлзэнэ.

Манай Холодныи партиин коллектив ашагта малтамалай хэбтэшын хөёрдохи ээлжэниие болзорһоонь урид Гүрэнэй комиссида тушаахаар шиидэнхэй. Бидэ бултадаа сагые ахин, ажаллахал болоно ха юмбибди.

А. ОРЮШЕВ.
Холодныи геолого-шэнжэлгын партиин проходчигуудай бригадир.

БИ-ТАБАН ЖЭЛДЭ, ТАБАН ЖЭЛ-НАМДА

Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй

УКАЗ

«БУРЯТГЕОЛОГИЯ» ГЭЖЭ БУРЯАДАЙ ҮЙЛЭДБЭРИИН НЭГЭДЭЛЭЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДТЭ БУРЯАДАЙ АССР-эй ГАБЬЯАТА ГЕОЛОГ ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Геологи болон газарай нюусануудые бэлэрхэ талаар габьлатай байһанайнь түлөө **Буряадай АССР-эй габьяата геолог** гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо:

Егоров Климент Игнатьевичта — Түбэй геолого-бэдэрэгтын экспедициин ахалагша геолог.

Норекян Залико Артушовичто — Хойто-Байгалай геолого-бэдэрэлгын экспедициин начальник.

Шульга Фёдор Ильичтэ — ахалагша гидрогеолог.

Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Советүүдэй байшан.
1981 оной апрелиин 1.

Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй

УКАЗ

«БУРЯТГЕОЛОГИЯ» ГЭЖЭ БУРЯАДАЙ ҮЙЛЭДБЭРИИН НЭГЭДЭЛЭЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Үйлэдбэриин үндэр дүнгүүдые түйлаһанайнь түлөө Геологой үдэртэй дашарамдуулан, Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха:

Иванов Георгий Фёдоровичые — Хойто-Байгалай геолого-бэдэрэлгын экспедициин үрэмдэгшэ.

Лукьянова Тамара Васильевнае — Ахын геолого-бэдэрэлгын экспедициин ахалагша геолог.

Спиридонов Михаил Фёдоровичые — Үдэ-Витимэй геолого-бэдэрэлгын үрэмдэгшэ.

Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Советүүдэй байшан.
1981 оной апрелиин 1.

ҮНДЭР ШАГНАЛНУУД БАРЮУЛАГДАБА

...проходчик Ленинэй, «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орден... ...Р. Толстоуховай хүтэлбэрилдэг бригадын коллек... ...1977 оной февралиин 6-да Байгалай тоннелиин зүүн ...ба түмэр замай тоннель малтажа эхилээ бэлэй. ...ны богонихон сагай туршада 4 километр шахуу ту... ...ннай тоннель малтажа, Байгалай тоннель малтаха ...нэгэ жэлээр урид дүүргэлсээ һэн. Ажалша бэр... ...ын сэхэ коммунист В. Р. Толстоуховай ажал хэрэ... ...ннай Коммунис партн. Совет түрэн үндэрвөр сэгнэжэ, тэрээндэ Социалис Ажалай Геройн үндэр нэрэ эзргэ олгоһон юм.

Тэрэшэлэн партиин XXVI съездын делегат В. И. Аксёнов, БАМ-ай солото барилгашан А. А. Горбатенко гэгшэд Ленинэй орденоор шагнагдаһан байна.

Байгша оной апрелиин 3-да КПСС-эй Хойто-Байгалай районой партийна эдэбхитэдэй суглаан болоо. КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, КПСС-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр А. У. МОДОГОЕВ энэ суглаанда хабаадалсажа, 12-дохи тоннельнэ отрядай проходчик Валентин Романович Толстоуховта Ленинэй орден, Социалис Ажалай Геройн «Балта ба хадуур» гэһэн алтан мүшэтэйгөөр барюулба.

В. И. Аксёнов, А. А. Горбатенко гэгшэдтэ Ленинэй орден барюулагдаа.

Мүн тэрэ үдэр БАМ-ай Буряадай участогай 200-гаад барилгашадта СССР-эй орден болон медальнуud баяр ёһололой оршон байдалда барюулагдаба. Манай корр.

ТАСС
ШӨНӨ һОНИН

Л. И. БРЕЖНЕВ Г.-Д. ГЕНШЕРТЭЙ УУЛЗАБА

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежнев Советскэ Союзда ерэад байһан ФРГ-гэй Федеральна канцлерай орлогшо, гадаадын хэрэгүүдэй министр Г.-Д. Геншертэй апрелиин 3-да Кремль соо уулзаба.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко хөөрэлдөөндэ хабаадалсаа.

Советскэ Союзай гадаадын политика эб найрамдалай, шахардуу байдал һуларуулгын, хөөрэлдөөнүүдэй ба харилсаа холбоной залан сэхэ шэнжэтэй юм гэжэ Л. И. Брежнев тэмдэглэбэ. Энээнтэй дашарамдуулан, КПСС-эй XXVI съездэй ЦК-гай хэһэн тоосоото элидхэл дотор найруулагдаһан тодорхой дурадхалнууд ехэ удха шанартай байна гэжэ онсолон тэмдэглэгдэнэ.

Нэн түрүүн буу зэбсэг бүтээн гаргалгые хизаарлаха, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряаха гэһэн мүнөөнэй эрхэ байдалда эб найрамдал бэхижүүлгын түлхюур болоно гэжэ Л. И. Брежнев хэлэбэ. Хүсэнүүдэй тогтонижорһон тэнсүүриие хазагайруулангүй, сэрэгүүдэй урда урдаһаа зүришэлдэлые һуларуулха шухала асуудал табигдана. Энэ асуудалые шиидхэхээр бидэ бэлэмди.

СССР-эй ба ФРГ-гэй хоорондохи хоёр талын харилсаанай ниитэ байдалда Л. И. Брежнев һайн сэгнэлтэ үгэхэ зуураа, тэдэниие саашадань хүгжөөхын тула хүсэлэл оролдолго гаргаха хэрэгтэй гэжэ мэдүүлээ.

Уласхоорондын асуудалнуудые, тусхайлбал, буу зэбсэг хуряалгын зарим асуудалнуудта хабаатай зүйлнүүдые зүбшэн хэлсэлгын үедэ Г.-Д. Геншер ФРГ-гэй правительствын ба НАТО-гай мэдээжэ хараа, шэглэлые барилталһан байна. Тиихэ зуураа, уласхоорондын байдалые гуримшуулхын, Европодохи байдалые һайжаруулхын аша туһада зүүнэй ба баруунай оронуудай хоорондохи хөөрэлдөөнүүдые үргэлжэлүүлхэ шухала гэжэ тэмдэглэбэ.

1970 оной августын 12-ой договортой, хамтын бусад документнуудтэй зохилдуулжа, совет-баруун германиин харилсаае ФРГ-гэй правительство саашадань хүгжөөхэ хараатай гэжэ Г.-Д. Геншер мэдүүлээ. ФРГ-гэй федеральна канцлер Г. Шмидтын бэшэгые Г.-Д. Геншер Л. И. Брежневтэ барюулба.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретаринт туһалагша А. И. Блатов, СССР-һээ ФРГ-дэ байдаг элшэн сайд В. С. Семенов, ФРГ-гэй МИД-эй статс-секретарь Г. Ван Велль, ФРГ-һээ Советскэ Союзда байдаг элшэн сайд А. Майер-Ландрут уулзалгада хабаадаба.

(ТАСС).

ВЕНОГУУДЫЕ ТАБИБА

БУДАПЕШТ. (ТАСС). Фашис булимтарагшаһаа Венгриие сүлөөлөөр 36 жэлэй ойдо зорюулагдажа, совет сэрэгшэд-сүлөөлэгшэдтэ Эрхэ сүлөөгэй талмай дээрэ бодхоогдоһон хүшөөгэй дэргэдэ веногуудые табилгын ёһолол апрелиин 3-да эндэ болобо.

ВСРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Я. Кадар, ВНР-эй Президиумэй Түрүүлэгшэ П. Лошонци, ВНР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ Д. Лазар, ороной партийна ба түрэнэй бусад хүтэлбэрилэгшэд энэ ёһололдо хабаадаһан байна. ВСРП-гэй Центральна Комитедһээ, ВНР-эй Президиумһээ, ВНР-эй Министрнүүдэй Советһээ, ниитын эмхинүүдһээ, ВНР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдһээ, ВНР-тэхи СССР-эй посольствоһоо. Венгрнин ниислэл хотын ажалшадһаа веногууд табигдаа.

Венгриие сүлөөлхын түлөө тэмсэлдэ баатарай үхэлөөр унаһан Венгриин геройнуудта зорюулагдажа, ниислэл хотодо бодхоогдоһон памятнигай дэргэдэ энэ үдэр веногууд табигдаһан байна.

ГАЗАРАЙ БАЯЛИГУУДЫЕ УУДАЛАГШАДАЙ ХҮНДЭЛЭЛДЭ

Оронойнгоо минеральнотүүхэй эдэй баазые бэхижүүлгэдэ геологууд ехэ хубитаяа оруулдаг юм. Партиин XXVI съезд һалбариин үмэнэ шэнэ зорилгонуудые табяа. Нэн түрүүн түлишынэлшэ хүсэнэй нөөсэ баялигуудые шэнжэлэн уудалха гэжэ хараалагдаа. Баруун болон Зүүн Сибирьтэ, ороной Европодохи хубида, бусад районуудта нефтинн, газай баялигай хэбтэшэнүүдые элирүүлхэ хэмжээ ябуулганууd бэелүүлэгдэхэ байна. Геологой үдэртэ зорюулагдаһан баярай суглаан дээрэ энээн тухай хэлсэбэ. Тэрэ апрелиин 3-да Москвада болоо.

СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо И. В. Архипов, КПСС-эй ЦК-гай таһагые даагшын нэгэдэхи орлогшо И. П. Ястребов, хэдэ хэдэн министерствэнүүд болон албан зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, социалис мүрысөөнэй түрүүшүүл, ниислэл хотын олониитын түлөөлэгшэд президиумдэ һууба.

СССР-эй геологиин министр Е. А. Козловский элидхэл хээ.

КПСС-эй XXVI съездын һалбариин урда табиһан зорилгонуудые нэрэтэй солотойгоор дүүргэхэбди гэжэ газарай баялигуудые шэнжэлэн уудалагшад найдуулһан байна.

(ТАСС).

СУББОТНИГТО— ГАБШАГАЙ АЖАЛ

Апрелиин 18-да ороноймнай олон миллион ажалшад коммунис субботнигто гараха юм. Олон предприятинуудай коллективүүд үндэр уялганууdые абана, эдэниие амжалтатайгаар бэелүүлхэ тодорхой харгы замуудые хараална. Ажалай һайндэртэ бэлэдхэл тухай ТАСС-ай корреспондентнүүд нигэжэ мэдээсэнэ:

МОСКВА. «Геофизприбор» нэгэдэлдэ эмхидхэгдэһэн түрүү дүй дүршэлэй һургуулида хэшээлнүүд эхилбэ. Үйлэдбэриин түрүүшүүлэй дүй дүршэл шудалалга мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлхэдэнь, ажалай бүтээсэ нэмээхэ арга нөөсэнүүдые элирүүлхэдэнь, худэлмэришэдтэ туһалха байна. Һургуулида дүй дүршэлтэй мастернууd, уралан нарижуулагшад хэшээлнүүдые үнгэргэнэ. Субботнигой үдэр коллектив урда урдынхиһаа бүри ехэ продукци гаргахые хараалаа. Мүнөө детальнуудые, хэрэгсэлнүүдые арьбалжа байна. Апрелиин 18-да коллектив бүри эршэмтэйгээр, бүтээсэ ехэтэйгээр, шанар һайнтайгаар худэлхэ.

ИЛЬИЧЕВСК (Одесскэ область). А. Ротарай хүтэлбэрилдэг механизаторнууd — докернуудай ажахын тоосооной комплексно бригада урда амаралтын үдэр энэ субботнигой тоосоогоор ажаллаба. Портын худэлмэрилэгшэд «Генерал Леселидзе» гэжэ теплоходһоо хоолой, сорго болон хабтагар булад буулгаха нормоёо үлүүлэн дүүргээ.

Түрүүшүүлэй дурадхалаар бүхы коллективүүд сүлөө саг таа һайндэрэй тоосоогоор худэлнэ.

МИНСК. Белоруссиин Науканууdай академиин физико-технологическа институдай физикын лабораториин худэлмэришэд туршалгын үйлэдбэриин инженернүүd болон худэлмэришэдтэй хамта шэнэ даабари дүүргэжэ захалба. Металл болбосоруулгые хэдэн дахин түргэдхэдэг ротационно отололгын зэмсэг хэрэгсэлнүүдые эндэ бүтээжэ эхилээ. Коммунис субботнигой үдэр болотор институдта оньһон техникые нарижуулха проектнэ документацие зохёохо хэрэгээ болзорһоонь урид дүүргэхэ юм. Апрелиин 18-да захилай горитой хубинь бэелүүлэгдэхэ байна.

ТАЛЛИН. «Марат» гэжэ нэхэлгын нэгэдэлэй цехүүдтэ хэгдэһэн буулгабариинуудтай касседүүd Таллинһаа предприятиин участогуудай нэгэнэй байрладаг Сааремаа гэжэ олтирогто эльгээгдэбэ. Оёдолшон М. Таммигай дурадхаһан, харуулһан ажалай түрүү арганууd коммунис субботнигой үдэр эгээл бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллахадань, эхэнэр хүдэлмэрилэгшэдтэ туһалха юм.

Субботнигто бэлдэхэдээ коллектив түрүүшүүлэй ажалай дүй дүршэл болон арга онолнуудые шэнжэлнэ. ашаг үрэ ехэтэй шэнэ зүйлнүүдтэй танилсана. Энэнь апрелиин 18-да нэгэдэлэй бүхы оёдолшодой халаанайнгаа даабариинуудые үлүүлэн дүүргэхэ, харин эсхэгшэдтэ нэхэмэл бүд эсхэлгын бүри һайн технологи хэрэглэхэ арга олгохо байна.

(ТАСС).

КПСС-эй XXVI СЪЕЗДЫН шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө

ОВОЩ ЕХЭЭР УРГУУЛХА АРГА БИИ

КПСС-эй XXVI съезд дээрэ Леонид Ильич Брежневэй элидхэл болон «1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд» дотор урдынхидал адли хүдөөгэй ажалшадай урда онсо шухала зорилгонууд табигдаба. Бидэнэр Эхэ ороноо эдеэ хоолой зүйлөөр, хүдөө ажахын продуктнуудаар, промышленностияа түүхэй эдээр найдамтайгаар хангаха ёһотойбди. Илангаяа овощ болон хартаабха үйлэдбэрилгые саашадань ехэ болгожо, ассортиментыень үргэдхэхэ ба шанарыень дээшэлүүлхэ, һайнаар хадагалха ба хоролтыень эрид бага болгохо асуудалнуудта ехэ анхарал хандуулагдаа. Энээнние бидэнэр ехэ һайшаанабди.

Энэ хадаа манай эрхэ байдалда хүнгэн хэрэг бэшэ гэжэ ойлгонобди. Гэбэшье энээнние бэелүүлхэ арга бии. Имагтал ажахыдаа хэрэглэгдэхэгүй байгаа арга боломжонуудаа, хүсэ хабая дүүрэнээр элсүүлэн, даалгатадаһан ажалдаа үнэн, сэхээр хандажа, бултандаа нэгэ хүн шэнги һанал бодолтойгоор, эдэбхи хэшээлтэйгээр ажаллабал, бүри ехэ амжалтануud туйлагдаха аабза гэжэ һанагдана.

Манай совхоз Улаан-Удэ город шадархи зонодо ородог хадаа, городой хүн зоние һүөөр, һая хуряаһан огородой эдеэгээр хангалсаха гол уялгатай юм. Тиимэһээ овощ ургуулдаг манай бригадын үүргэ ба харюусалгань ехэ болоно.

Эндэ һаяхан бригадымнай гэшүүд бултааран сугларжа, съезд дээрэ баталагдан абтаһан шиидхэбэринүүдые, илангаяа Леонид Ильич Брежневэй элидхэл дотор табигдаһан зорилгонуудые бэелүүлхэ, нэн түрүүн, шэнэ табан жэлдэ овощ яажа элбэгээр ургуулха тухай тодорхойгоор хөөрэлдэһэн байна.

Һүүлэй жэлнүүдтэ болоһон шанга ган гасуур бидэнэрэйшье хүдэлмэридэ нилээд бэрхэшээлнүүдые тохёолдуулаа гээшэ. Хэды тиимэ байбашье һаань, бригадынхидай ажалаа шадажа эмхидхэһэнэй ашаар үрэндэ овощ худалдаха табан жэлэй түсэбтэ даабаринуud бэелүүлэгдээ һэн. Бүхы дээрээ 30 мянган центнер огородой эдеэн бэлэдхэлэй пунктда оруулагдаһан байха юм.

Нёдондо даажа байһан 40 гектар газар дээрэһээ 9 мянган центнер гэхэ гү, али гектар бүриһөө дунда зэргээр 225 центнер овощ хуряагдажа, түсэбөө 140 процентээр дүүргээ һэмди. Тодорхойлбол, гектар бүриһөө 126 центнер үгэрсэ, 140 центнер помидор, 236 центнер морхооб. 350 центнер капуста хуряажа абаабди.

Огородой эдеэнэй үндэр ургаса абахын түлөө һайн рассада ургуулха хэрэгтэй. Рассада һуулгахадаа тон түрүүн үрэнэйнгөө сорт ба таригдаха болзорыень нарннаар харалсадаг гээшэбди. Манай эндэ помидорой рассада дулаан парнигта мартын 25-һаа апрелиин 1 болотор һуулгагдажа, тэрэ 28—30 үдэрэй туршада ургуулагдаһанай һүүлээр газаа гаргагдажа, хүйтэн парнигта гү, али һайнаар элдүүрилһэн газарта һуулгагдадаг. Эртын капустын рассада апрель һарын эхээр хүйтэн парнигта һуулгадагбди. Рассадын ургажа байха үедэ шанарыень харалсажа байгаад, 3—4 дахин натри, фосфор, кали гурбанай холисоор, хоба морхообой, 30 соотог бусад овощой тарилга даалгагдадаг гү, али 115 соотог дээрэ хүн бүхэн овощ ургуулдаг юм.

Рассада һуулгаха газараа һайнаар элдүүрилдэг гуримтайбди. Газараа хахалхынгаа урда тээ полиёо рельсовэ волокушаар жэгдэлнэбди. Һүүлээрнь тэрэнээ 25—27 сантиметр гүнзэгыгөөр хахалаад, тусхай агрегадаар тэгшэллэгбди. Огородой эдеэнэй үрэнэ һуулгахадаа хахалаашаһаань хүндэлэн тарихада, эшэнь жэгдэоршье, түргөөршье бултайдаг.

Овощой баян ургаса абахын тула газар дээрэ ургамалнуud үдхэнөөр һууха зэргэтэй, хооһон газар байха ёһогүй. Хэрбээ урданлаа капуста, морхооб квадратно-гнездовой аргаар һуулгадаг байһан һаа, харин мүнөө машинаар нэгэ зуруудаар таридаг болонхойбди. Иимэ аргаар һуулгахада гектар бүридэ помидорой 45—50 мянган эшэ, эртын капустын 40—45 мянган, оройн сортын капустын 30—35 мянган эшэ хүртэнэ. Зүгөөр морхооб, свёкло һуулгахадаа хоорондонь 45—60 сантиметр зайтайгаар гурбан зуруудаар таридагбди.

Иимэ аргаар овощ тариха газартаа органическа болон минеральна үтэгжүүлгэexэр оруулдаг байнабди. Бидэнэр жэл бүри овощ ургуулдаг газарайнгаа гектар бүридэ 12—15 центнер минеральна үтэгжүүлгэ, 60—80 тонно наг шэбхэ гаргадагбди.

Овощ ургуулхадаа газараа зүбөөр уһалха гэшэ ехэ удха шанартай. Бидэнэр ургамалаа уһа сасадаг ДДН-70 агрегадаар хүсэд һайнаар уһалхые оролдонобди. Газарай хүрьһэндэ уһанай багааршье дуталдаа һаань, ургамалай гараса аалидадаг, шанарынь муудадаг байха юм. Бидэнэр газараа хахалхынгаа урда тээ гектарай 350—400 кубометр хүртэхөөр һайса уһалдагбди. Энэмнай хүрьные гүнзэгыгөөр шиигтүүлнэ бшуу. ДДН-70 агрегадай худэлгэгдэхэ үедэ ДТ-75 түхэлэй гэнжэтэ 2 трактор худэлгэгдэдэг, үшөө нэгэ иимэ трактор бэлдээтэй байдаг.

Жэл бүри найдамтай баян ургаса абахадамнай үшөө юун туһалаб гэхэдэ, бригадын гэшүүн бүхэнэй харюусалга дээшэлүүлэгдэнхэй, эзэгүй тарилга гэжэ байхагүй. Бригадамнай бүхыдөө ажахын тоосоондо оруулагданхай. Мүн эндэ ажалладаг хүн бүхэндэ хэды шэнээн овощ ургуулхаб гэһэн даабари жэлэй эхиндэ үгтэдэг, хэды гаргаша хэхэнь уридшалан тогтоогдодог байна.

Овощ ургуулагшадтаа, механизаторнуудтаа салингынь абаһан ургасынь зэргээр түлэгдбди. Жэшээнь, механизаторнуудта бүхы дээрээ абтаһан огородой эдеэнэй центнер бүхэнэйнь түлөө 1 түхэриг 32 мүнгэн үгтэдэг. Харин овощ ургуулагшадта үгэрсын центнер бүхэнэй түлөө 5 түхэриг 34 мүнгэн, эртын капустын — 3 түхэриг 92 мүнгэн, оройн сортын капустын — 2 түхэриг 15 мүнгэн, морхообой—6 түхэриг 48 мүнгэн, помидорой центнер бүридэ 7 түхэриг 10 мүнгэн түлэгдэнэ. Ургасаяа хуряажа абатараа худэлһэн хүнүүдтэ тус тустань һара бүридэ 84 түхэриг аванс үгтэдэг. Тиигээд бүхы ургасаяа хуряажа абаһан хойноо худэлмэрилэгшэдтэеэ эсэслэн тоосодог гэзэбди. Энэ баян ургаса абагшад хэзээдэшье ехэ түлбэридэ хүртэдэг байха.

Овощ ургуулха 40 гектарта 26 эхэнэр ажалладаг юм. Саг зуурын ажалда хүнүүдые абадаггүйбди. Юундэб гэхэдэ, манай бригадынхид бүхы худэлмэреэ өөһэдынгөө хүсөөр хэжэ, салин хүлһэээ дүүрэнээр абахые оролдодог байна бшуу. Тэдэнэр 6 һарын туршада ажаллахадаа, тус бүридөө дунда зэргээр 1200—1500 түхэриг абадаг. Харин зарим түрүүшүүл 2200 түхэриг хүрэтэр салинда хүртэдэг байха юм.

Тиигэбэшье манай ургуулдаг овощой өөрынь үнэ сэн үшөөд ехэ байнаар. Саашадаа тэрэнние хямдаруулха, илангаяа автотранспортын гаргаша хороохо хүсэлтэйбди.

Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ совхознай энэ һалбарида бүри ехэ анхарал хандуулха, тэрэнние хүгжөөхэ хэрэгтэ мүнгэ зөөри һомолхо байна. Жэшээнь, 1983 ондо овощ таридаг газарнай 2,5 дахин үргэдхэгдэжэ, 100 гектарта хүргэгдэхөөр хараалагдана. Тиимэһээ манай бригадын коллектив урдахи зорилгоёо һайнаар ойлгожо, овощ ехээр ургуулха гэжэ бүхы хүсөөрөө оролдохо байна. Гэхэтэй хамта, энэ ехэ газараа найдамтайгаар уһалха асуудал шиидхэхэ хэрэгтэй. Энэ зорилгоор ехэ сөөрэм тогтоохо худэлмэриин проект зохёолтые энэ жэлһээ эхилхэ шухала болоно. Энэ талаар районой хүтэлбэрилэгшэд, Оронгын уһалуурин системэнүүдэй управленийн мэргэжэлтэд һаналаа табиха бэзэ гэжэ найданабди. Иигэжэ сөөрэм тогтоолгые түргэдхэжэ, хойто жэлдэ тэрэнние дүүргэдэг һаа, ехэл һайн байгаа.

Мүн овощ ургуулагшадые нэмэжэ һургаха тухай мүнөөнөө бодомжолхо хэрэгтэй. Даб дээрээ тэлэнние байлгаха гэр байра олоор бариха асуудалые шиидхэхэ шухала.

Ажахыдамнай инженернотехническэ худэлмэрилэгшэд шэнэ табан жэлдэ манай бригадын ажалые үргэлжэдэнь оньһожоруулхаар хараална. Теэд эдэнэрэй һанаан хүсэлдэдэггүй. Тэдэнэр жэл бүри СКН-4, СКН-6 түхэлэй машина захидаг, тэрэнь абтадаггүй. Мүн бурташ ногоонуудтай, ургамалай хоротонтой тэмсэхэ гербицидүүдые ба хорото химикадуудые сасан тараадаг тусхай машинануud бидэндэ дуталдана. Тиимэһээ республикын Госкомсельхозтехникын хүтэлбэрилэгшэд манай захилые дүүргэхэ гэжэ оролдохо бэзэ гэжэ найдагдана.

Энэ жэлдэ овощ таригамнай 10 гектараар үргэдхэгдэхэ юм. Бидэ мүнөө парнигуудаа бэлдэжэ, үрэнэеэ тарижа захалаабди. Газар дээрэ наг шэбхэ зөөгдэжэ байна.

Партиингаа XXVI съездын шиидхэбэри бэелүүлэн, арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ 9370 центнер огородой эдеэ ургуулха гэхэ гү, али гектар бүриһөө дунда зэргээр 187 центнер ургаса абаха түсэбтэйбди. Энэ түсэбтэ даабаряа манай бригадынхид заатагүй бэелүүлхэ бэзэ гэжэ найданабди.

Е. БАИРБИЛИКТУЕВА,
Улаан-Удын районой «Заветы Ильича» совхозой агроном-овощевод.

Ашаг үрэ, шанар, дэлгэмүнөөдэрэй эрилтэ

Эдэ дурсагдаһан хүршэ хоёр ажахынуудай үйлэдбэриинь гол һалбари — мал ажал гэжэ түрүүн хэлээ һэмди.

Жэшээнь, мүнөө «Юбилейный» совхозой фермэ, гүүртэнүүдтэ хамта 3800 үхэр, тэрэ тоодо 700 гаран һаалинн үнезд, 700 үлүүтэй мяханай гүүртым тугал хүхүүлдэг үнезд харууһалагдана. Бүхыдөө 21 мянган гаран хонидтой. «Дружба» колхозодо хоёр мянга шахуу үхэр, тэрэ тоодо 700 һаалинн үнезд, гунжад, тэрэшэлэн 21,3 мянган хонин һүрэг тоологдоно.

Ондоогоор халэбэл, эдэ ажахынууд түбхын түрүүн адууһа малайнгаа ашаг шэмые дээшэлүүлжэ, мяха, һү, нооһоехээр абаха, гүрэндэ худалдаха гол зорилготой болоно. Тиихэдэ «Дружба» колхозойнь мал ажал нэгэ бага соморшог, эндэ мяханай түсхай гүүртэнүүд үгы юм.

Һүүлэй жэлнүүдтэ эндэ ган гасуур боложо, ороо̂но тарханай, үбһэ тэжээлэй биратай ургаагүй дээрэһээ мал ажалынь иланга̂яа ехэ хохидолдо ороо гээ һэмди. Жэшээлхэдэ, үбһэ тэжээлэйр дуталдаад, ганхахан малай үхэл хоролтодо ороонһоонь боложо, «Юбилейный» совхоз нёдондо 86,7 мянган тухэриг̂эй гарзада ороо. Харин «Дружба» колхозой тэрэ гарзань 97,3 мянганда хүрэһэн байна. Тэрээн дээрэнь үнездэй һү шэмын доошолһые, малай шэгнүүрээ дутуу нэмээһые, олон эхэ малай һубайрһые тоолобол, гарза хохидолынь үшөө ехэ болохо юм ааб даа.

Тиибэ яабашье газар тарялангаа зүбөөр эрхилжэ, мүн гүүртэ, фермэнүүдтэ ажалай эмхидхэлые, худэлмэриин гурим журамые һайнаар табижа шадаһанай ашаар «Юбилейный» совхоз нугөө хүршэ ажахытайнь сасуулбал, мал ажалдаа муу бэшэ үрэ дун туйлаа. Тусхайлбал, совхоз гүрэндэ һү худалдаха табан жэлэй түсэбые 116 процент дүүргэжэ, даабариһаа гадуур 7 мянган центнер сагаан эдеэ бэлэдхэлэй пунктда оруулаа юм. Үнгэрһэн жэлдэ ажахынь долоон һаалишад үнеэн бүриһөө 2000 килограммһаа дээшэ һү һаагаа. Эндэхи түрүү һаалишад Т. С. Бурлакова, Л. Б. Ситникова, О. Н. Новикова, Л. М. Минеева гэгшэд үнеэн бүриһөө 2200—2476 килограмм хүрэтэр һү һааһан байна. Эндэ үнеэн бүриһөө 1350 килограммһаа доошо һү һааһан хүн байгаагүй.

«Дружба» колхоз нёдондс 8800 центнер һү гүрэндэ худалдаха аад, оройдоол 7690 центнер һү бэлэдхэлэй пунктда оруулаа. Үнгэрһэн жэлдэ ажахыда үнеэн бүриһөө дунда зэргээр... 1284 килограмм һүн һаагаа гэхэ гү, али үнеэдэйнь һү шэмэ бүхы район соо эгээл бага байгаа. Эндэ гурбан хүн: Н. Долгорова, Б. Зайлов, Е-Х. Цыренова гэгшэд лэ үнеэн бүриһөө 1900 килограммһаа дээшэ һү абаа. Колхозой бүхы хорёод һаалишадай хахадынь шахуу үнеэн бүриһөө миил 661—1000 килограмм һү һааһан байна.

Яахадаа иимэ болооб? Али үнеэдтэ эдюулхэ үбһэ тэжээлынь тон бага байгаа гү? Үгы даа. Үнгэрһэн жэлэй дун абажа харахада, энэ ажахыда һүнэй центнер бүхэндэ түсэбэй ёһоор 1,4 тэжээлэй единицэ гаргагдаха аад, тэрэнь 1,5 тэжээлэй единицэ болоо. Теэд эдэнэртэ орходоо сагаан эдеэ һураггүй ехээр үйлэдбэрилһэн хүршэ ажахыдань абтаһан һүнэй центнер һүндэ 1,3 тэжээлэй единицэ гаргашалагдаа бшуу.

Арбан табан жэлдэ «Дружба» колхозой бүхы үнеэдэй 15 процентнь түл үгөөгүй гэхэ гү, али эдэ жэлнүүдтэ 500 үнеэниинь тугаллаагүй бшуу. Иигэжэ хэды ехэ мяха, һүн дутуу абтаа гээшэб? Нёдондошье эндэ зуун үнеэн бүриһөө оройдоол 47 тугал түлжүүлэгдээ.

Эгээл эдэ бүгэдэһөө боложо, нёдондоной дүнгөөр эндэ центнер һүнэй өөрынь үнэ сэн аяар 45 түхэриг̂тэ болоо гэхэ гү, али тэрэнь түсэбһээ аоба гаран түхэриг̂өөр үнэтэй байба. Энэмнай олдохоёо шухаг шубуу шонхорой һүн бэшэ, харин үнеэнэй һүн бшуу. Тиихэдэ хүршэ совхоздонь һүнэй центнер бүхэнэй өөрынь үнэ сэн 30 түхэриг̂тэ болоо гэхэ гү, али түсэбөөр хараалагдаһанһаа ехэ дээшэ гараагүй.

Мүнөө үбһэ тэжээлэй яһала элбэг байһан үбэлжэлгын үедэ колхозой фермэнүүдэй байдал тиимэ һайн гэхын аргагүй. Жэшээнь, Тайлуудай томодхогдоһон фермэдэ малайнь байра соо шабар шабха, нойтон. Үбһэ тэжээлынь ёһоор буйлуулагдаагүй, миил барбайтар кормушка соогуур хаяатай байна. Түбэй фермын байдал энээнһээ бүришье муу. Тээмэндэ хамтын тоосоото суглаан дээрэ үгэ хэлэхэдээ, залуу коммунист һаалишан Баир Зайлов иигэжэ шүүмжэлээ пэн:

—Малаймнай байра соохи шэбхэ .сэбэрлэгдэнэгүй, һайн хобто кормушкагүй дээрэнээ үбһэ тэжээлээ малай хүл доро хаяжа үгэхэдэмнай дэмы гэшхэгдэжэ һалана. Иигэжэ байхада һүн яагаад ехээр абтахаб.

Тэрэшэлэн нэгэдэхи отделениин эрхилэгшэ П. П. Белоусов иигэжэ хэлээ:

—Бидэ үнеэдээ оньһон машинаар һаадаг болонхойбди. Теэд олонхи малнай хүхэ дэлэн муутай, хоёр-гурбан хүхэтэйшье үнеэд бии. Һү ёһоор гарахаяа болиһон хүгшэн мал һүрэг соомнай олон. Имагтал малай үүлтэр һайжаруулха, ашаг шэмэ ехэтэй үхэрнүүдые илгажа үсхэбэрилхэ, һайн гунжадые тулжүүлхэ хэрэгтэй орхигдошоһон дээрэнээ нимэ байдал тохёолдоно. Эндэ зооветмэргэжэлтэд ехэ зэмэтэй,— гэбэ.

Эдэ ажахынууд гүрэндэ мяха худалдаха табан жэлэй түсэбые дүүргэжэ шадаагүй. Тиигэбэшье «Юбилейный» совхоз үнэ̂н һалбаридаа нүгөөдэ ажахыдаа оробол дээшээ үрэ дун туйлана. Жэшээнь, нёдондо совхоз гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө дүүргээгүйшье һаа, бүхыдэнь гурба мянга үлүүтэй центнер мяха бэлэдхэлэй пунктда оруулаа. Тиихэдэнь «Дружба» колхоз оройдоол 971 центнер мяха худалдажа, түсэбэйнгөө гурбанайшье нэгэ хубие дүүргээгүй. Түрүүшынь ажахыда абтаһан үхэрэй мяханай центнер бүхэнэй өөрынь үнэ сэнгэй 256 түхэриг̂тэ байхада, нугөөдэдэнь мяханиинь аяар гурба дахин үнэтэй болоо. Энэнь гүрэнэй худалдан абалгын сэнгһээ таба дахин ехэ байна бшуу.

Саашань хонин ажалые абаад үзэе. Бүхы хонидойнь, тэрэ тоодо эхэ хонидойншье тоо толгой адли гэжэ дээрэ хэлэгдээ һэн. Мүн хонин һүрэг үсхэбэрилхэ, илангаяа түл абаха талаар хэрэглэдэг технологинь хоорондоо ехэ илгаагүй юм. Энэ һалбариие хүгжөөхэ арга боломжоньшье адлирхуу.

Теэд, үнэн дээрээ, эндэ ямар үрэ дүнгүүд туйлагданаб?

«Юбилейный» совхоз үнгэрһэн табан жэлдэ гүрэндэ нооһо худалдаха түсэбөө дүүргэжэ, урдахи табан жэлэйхитэй сасуулхада, энэ продукци үйлэдбэрилгые хори гаран процентээр дээшэлүүлээ. Нёдондо хонин бүриһөө дунда зэргээр 3,4 килограмм нооһо хайшалжа, энээнһээ душэ шахуу мянган тухэриг̂эй сэбэр ашаг олзо абаба. Бүхы дээрэнь хонин ажалһаа 600 мянга тухай түхэриг̂эй продукци гүрэндэ худалдаа.

«Дружба» колхоз хониной мяха, нооһо худалдаха табан жэлэйнгээ түсэб дүүргээгүй. Жэшээлхэдэ, нёдондо гүрэндэ 740 центнер нооһо худалдаха байһан һаа, 690 центнертэ хүргөө. Хонин бүхэнһөө 3 килограмм нооһо хайшалһан байна. Тиигэжэ хонидойнгоо тоогоор адлирхуу байбашье, хүршэнэртөө орходоо энэ һалбариһаа 200 мянга шахуу түхэриг̂өөр бага продукци үйлэдбэрилөө бшуу. Сэбэр ашаг олзоншье жэшээгүй бага байба.

Адууһа малай үүлтэр һайжаруулха, бүхы худэлмэриин шанарые дээшэлүүлхэ талаар бии байһан дутагдалнууд эндэ балшыса харагдана ха юм. Мужыхада илангаяа хонидой үүлтэр һайжаруулха селекционно худэлмэри орейдоо ябуулагданагүй гэхэдэ алдуугүй. Ажахыда нооһо ехэтэй нэгэдэхи классай эхэ хонидой нэгэшье отара үгы. Нариная илгаад, һайнаар харууһалаад байгаа һаа, тиимэ хонидые олон болгохо, тэрэнһээ уламжалан, бүхы һүрэгэй үүлтэр һайжаруулха арга гүйсэд бии. Мүнөө отара бүхэндэнь хара эреэн хурьгад олон гарана. Энэнь баһал искусственна үрэжүүлгын биратай хэгдэдэггүй, эхэ хонид соо элдэб хусануудай зүндэнь табигдадагые элишэлнэ.

Колхоз хурьгадые муу бэшээр абадаг юм. Жэшээнь, мүнөө эндэ арба мянган эхэ хонидноо 7700 гаран хурьган абтаа гэхэ гү, али зуун эхэ хонин бүридэ 77 хурьгадтай болоод байна. Гурбан хонишод: Б-Д. Э. Ринчинов, Г. Т. Иванов, Ц. Б. Цыбикова гэгшэд зуун эхэ хонин бүриһөө 100-һаа дээшэ хурьга абаа. Энэ талаар лэ нүгөөдэ ажахынь зарим тэды гээгдэнхэй.

—Хүршэ совхоз манда орходоо худэлхэ хүн зоноор олси. Энэ талаар тэдэниие мантай жэшэхээр бэшэ. Хурьга абалгын, хабарай тарилгын, ургаса хуряалгын үедэ манайда хүн дуталдажа зобоодог, — гэжэ «Дружба» колхозой түрүүлэгшэ Б-Н. Ж. Жамбалов хэлэнэ.

Тэрэншье зүйтэй. Гэхэтэй хамта эндэ худэлжэ байһан хүнүүдэй ажалай бүтээсын, ашаг үрэ үгэсын ямар байна̂ нимэ тоонуудаар харуулна̂ «Юбилейный» совхозодо ... жэ байһан хүн бүхэндэ хэ̂ бал, жэл соо 3692 түхэриг̂ продукциин үйлэдбэрилөө̂ һаа, нугөөдэ ажахыда тарг̂ 2981 түхэриг̂тэ хүрэнэ.

Бүхы хүнүүдынь муугаар̂ дэлнэ, ниитын хэрэгтэ хам̂ хайгаар хандана гэжэ хэ̂ болоо һаа, тон бурууг̂ хыгаа өөдэнь үргэлж̂ даабариин дүүргэлтэдэ̂ то хубитаяа оруулха гэжэ̂ зүрхэнһөө, эсэшэ сусаг̂ гөөр оролдодог хүнүүд̂ ба» колхозодо олон. Г̂ тэдэнэй хажуугаар, өөр̂ хубиин хэрэг харааг̂ нюрганай араар мүргэ̂ хэншьегүй үнгэрдэг̂ шуул бии. Өөһэдымай̂ һэн хүрөө гээд, хубүүд̂ гадаа хамтын ажалда̂ дуулдаггүй, дуратай̂ зайлгадаг түрэлхидшье̂ но. Нёдондо эндэ гуш̂ хүн хамтын ажалда̂ гэнэн Уставаар тогтоо̂ гуримые дүүргэгүй.

Хамтын хэрэгтэ хаг̂ гүйгөөр хандадаг, хам̂ муугаар харуулна̂ мал үхүүлдэг, үгы болгоо̂ ушар дайралдана. Үнэ̂ жэлдэ эдэ мэтээр 18 ... 267 хонин, табан мори̂ һэегүй үгы болгогдоо. Т̂ түлөө хэнээгдэнэн хүнүүд̂ үсөөн. Нэгэл адли эрхэ̂ далда худэлжэ байгаа̂ манайнгаа үхэр бухэнэй̂ нүүрые сүүдхэдэ хэдэн̂ граммаар нэмээхэдэ, ... дүүлынь дүшэ-табин гра̂ нэмээдэг бариматашье̂ Илангаяа үбһэ тэжээлэй̂ үедэ энэмнай дан эхэ̂ ха юм.

Эдэ бүгэдэ баһал̂ хүн зоной дунда ябуулга̂ хүмүүжүүлгын, ойлгуулга̂ худэлмэриин үшөөл̂ һаниие гэршэлнэ.

Ажахыда хүтэлбэрилгэ̂ мэргэжэлтэд ходо һалгаа̂ хадаа, ажалай эмхидхэ̂ лон үйлэдбэриин ашаг̂ шэлүүлгэдэ мууса нулөөг̂ хээр. Һүүлэй арбаад̂ эндэ правленийн түрүү̂ гурба дахин һэлгэгдэ̂ мэргэжэлтэдэй̂ тоогүй. Жэшээнь, ахамад̂ техник Э. П. Кудрин, ... ветврач Г. М. Дмитриев̂ мад агроном Б. С. Цы̂ гэгшэд эндэ түрүүшынгээ̂ дэ худэлжэ байһан залуу̂ гэжэлтэд. Колхозой түрүү̂ шэ Б-Н. Ж. Жамбалов б̂ эндэ худэлжэ эхилһэн̂ мэшье үни болоогүй.

Иигээд ерэхдээ, эдэ ... бэрилэгшэд, мэргэжэлтэд̂ хые нэгэ-хоёр жэл соо̂ һайжаруулжерхиха̂ ... эрилтэ табихань бэрхэтэй̂ даа. Гэбэшье бүхы үйлэдбэ̂ ашаг үрые дээшэлүүлхэ̂ гаяа газар таряалан эрхэ̂ гын культурые гуримшуу̂ малай үүлтэр һайжаруулха̂ дэниие харууһалха, эдеэ̂ түрүү технологи нэбтэрг̂ хэрэг нэн түрүүн хүтэлбэ̂ лэгшэд, мэргэжэлтэдэй эдэ̂ үүсхэлһээ, үдэр бүриин̂ долгоһоо дулдыдаха бай̂

Нэгэ газартаа удаан̂ хэдөө хүн ажалайнгаа онсо̂ шыень олодог, һанаһан̂ нооһоо бэелүүлжэ шадаа̂ шэ. Семен Лазаревич Ко̂ «Юбилейный» совхозо̂ шахуу жэлдэ директорэ̂ дэлнэ. Ахамад зоотехни̂ Жамбалов ажахыда̂ жэлдэ зоотехнигэ̂ дэлеед, энэ тушаалда̂ лэгдээ. Ахамад агроном̂ Виноградов, ахамад̂ С. Е. Доржиев гэгшэд̂ 5—7 жэлдэ худэлжэ̂ хүнүүд.

Худөө ажахын үйлэдбэ̂ шэ айхабтар орёо юм̂ даа. Колхоз, совхозуудай̂ тэлбэрилэгшэд, мэргэ̂ үдэр бүри тоогүй олон, ... га, зайлашагүй шухала̂ далнуудые шиидхэхэ̂ болодог. Тэдэнэй ажалда̂ римдаа дабагдашагүй̂ бэрхэшээлнүүдшье̂ Теэд ажахынгаа бүхы̂ ломжые гүйсэд элсүүлэ̂ зоной хүсэл эрмэлзэлые̂ зориг̂ые бадаруулжа, ... ридөө шэнэ, түрүү юумэ̂ бөөр хэрэглэжэ шадаа̂ зартал амжалта туйлагда̂

Энэ талаар дурсагдаһан̂ «Дружба» колхоз үйлэдбэ̂ дөө һайн үрэ дун туйлаа̂ шэнэрөө хүсэхэ, ахиха̂ гүйсэд аргатай. Тиигэхэ̂ арга боломжо, хэрэглэгдэ̂ нөөсэнүүдшье эндэ бии. ... лейный» совхозшье̂ хүгжөөхэ талаар бүхы̂ хэжэрхёо гэхын аргагүй̂ дэндэ урагшаа дабшаха̂ боломжо бааһан ехэ.

М. НАМЖИЛОВ,
манай тусхай̂
Яруунын район.

ХОЁР АЖАХЫ— ХОЁР ОНДОО ДУ...

II. ХҮРШЭНЭРҺӨӨ ЮУНДЭ ГЭЭГДЭНЭБ?

ЭЭЛЖЭЭТЭ ҺУРАЛСАЛ

КПСС-эй Хяагтын райком парткомуудай, партийна эхин организацинуудай секретарьнарай ээлжээтэ семинар үнгэргэбэ.

Эндэ хабаадагшадай үмэнэ КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь К. Д. Лубсандоржиев «КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдэй эрилтын ёһоор партийн доторой ба үзэл сурталай ниитэ-политическэ худэлмэри саашадань һайжаруулха талаар, районой партийна организацинуудай бэелүүлхэ зорилгонууд» тухай асуудалаар элидхэл хэһэн байна.

Политическэ һуралсалые һайжаруулха, партида абалгада, залуу коммунистнуудые хүмүүжүүлгэдэ анхарал онсо хандуулха тухай асуудалнуудаар элидхэлнүүд хэгдэнэн байна. Удаань Наушки станциин узелай парткомой секретарь В. А. Ушакин, Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой парткомой секретарь Б. Н. Богданов, «Пограничный» совхозой парткомой секретарь В. Д. Цыремпилов, Хяагтын 2-дохи дунда һургуулиин партийн организациин секретарь В. Г. Никитина партийна эмхидхэлэй, ниитэ-политическэ худэлмэри ябуулдаг дүй дүршэл тухайгаа эндэ суглараршадта хөөрэжэ үгөө.

В. ГУЛГОНОВ,
КПСС-эй райкомой эмхидхэлэй таһагые даагша.

«Сельхозтехника» нэгэдэлэй Бэшүүрэй районно отделениин заһабарилгын цехэй коллективтэ агитатор комсомолец Георгий Перелыгин полит-мэдээсэлнүүдые үнгэргэдэг, сүлөө сагтаа орон дотор, мүн дэлхэй дээрэ боложо байгаа һоннитой ёлоннитые танилсуулдаг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Г. Перелыгин ажалша нүхэдэйнгөө дунда.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

ШАЛГАЛТА ЮУ ХАРУУЛААБ

ТАРИЛГЫН УРДА ТЭЭ

Һаяхан Түнхэнэй районой хоорондоо мүрысэдэг ажахынууд бэе бэедээ ябалсажа, ерэхэ хабарай тарилгын худэлмэридэ хэр бэлэн боложо байһанаа шалгалсаба. Районой гурбан багахан ажахы болохо «Маяк» колхозой, Түнхэнэй, Туранай совхозуудай механизаторнууд, мэргэжэлтэд болон хүтэлбэрилэгшэдэй хэһэн шалгалтануud тухай эндэ хэлэгдэхэ байна. Энэ шалгалтада районой арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ Е. Ш. Гулгонов, районой үгүрэнэй үрэһэнэй инспекциин начальник З. Н. Елшина, «Саяан» газетын худэлмэрилэгшэ И. Е. Фёдоров гэгшэд хабаадалсаһан байна. Шалгалтын үедэ хэнэйнь һайнаар бэлдэһэн, хэнэйнь хүсэд бэлэн болоогүй байһаниинь элиржэ үгөө.

Шалгалта «Маяк» колхозһоо эхилээ. Тус ажахы үнгэрэгшэ жэлдэ район дотороо ороо̂но тарианай эгээн баян ургаса — гектар бүриһөө 16,9 центнер таряа хуряагаа һэн. Энэ амжалта нэн түрүүн хабарай тарилгада һайнаар бэлдэһэнэйнь ашаар туйлагдаа гэхэдэ, алдуу болохогүй. Мүнөө энэ колхозой 49 тракторай 40-ниинь бэлэн болгогдонхой. Үлөөшэдынь эдэ үдэрнүүдтэ заһабарилгаһаа гаргагдахаар хараалагдана. Энээнһээ гадна тарилга хэхэ, хүрьһэ элдүүрилхэ бүхы машинануудынь бэлэн.

Заһабарилагдаһан трактор, машинануудынь ябажа хараһанай удаа комисси үрэһэнэйнь таряае шалгаба. Колхоз бүхыдөө 7447 центнер тарианай үрэһэтэй байба. Энэнь тарилгада хүсэд хүрэхэ юм. Тус колхоз районтороо үрэһэеэ эгээн түрүүн. Бүри намарай дулаанда һайн шанартайгаар сэбэрлэжэ дүүргэһэн байна. Үрэһэнэйнь 1027 центнер тарилгын нэгэдэхи классай, 6020 центнерынь хоёрдохи классай шанарта хүргэгдэнхэй. Бэшэ үрэһэниинь үшөө дахин сэбэрлэгдэжэ, нара һалхинда хатаагдажа, тарилгын шанарта хүргэгдэхэ байна.

— Энээнһээ гадна хабартаа тарилга хэхэ 490 гектар сэбэр паар, 1500 гектар намарай паар бэлдэгдэнхэй,— гэжэ колхозой түрүүлэгшэ П. М. Махаров мэдүүлбэ.— Севообородой ёһоор 1501 гектар дээрэ ороо̂но ургамалнуудые, тэрэ тоодо 720 гектарта шэниисэ тарихабди. Таряалан болон сабшалан хорёолхо һургаар, бахана бэлдэгдэжэ байна.

Ажалай эмхидхэлэй талаар абажа үзэхэдэ, тус ажахын хүтэлбэрилэгшэд Гужарай болон Далахайн тракторна бригаданууды хамтаруулжа, нэгэ томо бригада эмхидхэхэ гэжэ шиидээ. Энэньшье зүйтэй. Мүнөө томодхогдоһон бригадые дүршэл ехэтэй мэргэжэлтэ Д-С. Убушеев хүтэлбэрилхөөр томилогдонхой. Мүн хабарай худэлмэриин түсэб табиһан, ажалаа ипатовайхидай гуримаар ябуулхын тула тарилгын комплексно звенонуудые байгуулһан байба. Тэрэнэй ёһоор эртын ороо̂но ургамалнуудые 8 үдэрэй, бусад бүхы ургамалнуудаа 16 үдэрэй туршада тарижа дүүргэхээр хараалганхай. Бүхыдөө эндэ 9 звено худэлхэ. Хабартаа 27 трактор хоёр халаанда худэлгэгдэхөөр хараалагдана. Колхозой правлени болон парткомоор хабарай тарилгын худэлмэридэ хабаадаһан механизаторнуудта үгтэхэ гол болон нэмэлтэ түлөөһэн шэнэлэгдэжэ, баталагдан абтанхай.

Шалгалтада хабаадагшад хоёрдохи үдэртөө Түнхэнэй болон Туранай совхозуудай байдалтай танилсаа. Түнхэнэй совхозой машинно-тракторна мастерской техникэ заһабарилхын тула һайнаар түхеэрэгдэһэн, дүршэл ехэтэй мэргэжэлтэдээр хангагдаһан байба. Эндэ тэрэ үдэр 8 трактор заһабарилагдажа байгаа. Ойрын үдэрнүүдтэ тэдэнь бүхыд

Мүнөөдэр—Геологуудай үдэр

ШЭНЭ ЗОРИЛГОНУУД

КПСС-эй XXVI съездын шийдхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхэ гэһэн хараа зорилготойгоор ажалша коллективүүдэй оролдожо байгаа тон харюусалгатай сагта манай нэгэдэлэй коллектив заншалта һайндэрөө тэмдэглэжэ байна. Нэгэдэлэймнай коллектив партиин XXVI съездын материалнуудые ехэл анхаралтайгаар шудалжа, арбан нэгэдэхи табан жилдэ хэхэ ажалайнгаа түсэб табина.

Манай коллектив үнгэрһэн арбадахи табан жилдэ яһала һайн үрэ дүнгүүдые туйлаһан юм. Үнгэтэ металлай хэбтэшэ бэдэржэ олохо, шэнжэлэлгэ хэхэ, гүрэнэй нөөсэ ехэ болгохо табан жилэй даабари үлүүлэвдээ. Ашагта малтамалнуудай 63 хэбтэшэ промышленна ашаглалгада тушаагдаа. БАМ-ай барилгада хэрэгтэй материалай 10 хэбтэшэ олдоһон байна.

Манай геологууд Зүүн-Саяанда бэдэрэлгэ-шэнжэлгын ехэ хүдэлмэри хэжэ, минеральна үтэгжүүлгын баян хэбтэшэ элирүүлээ юм. Хойто-Байгалай геолого-шэнжэлгын экспедициин коллектив Холоднын үнгэтэ металлай хэбтэшын түрүүшын ээлжээнине Нөөсын талаар гүрэнэй комиссида тушааажа, тон ехэ амжалта туйлаа. Эндэ ойрын сагта шанаржуулгын комбинат баригдажа, ороной үнгэтэ металлургиин түүхэй эдэй гол шухала баазануудай нэгэниинь мүн болохоор хараалагдана. Холоднын үнгэтэ металлнуудай хэбтэшын түрүүшын ээлжээнине Гүрэнэй комиссида тушааха хэрэгтэ геологууд, проходчигууд, газар үрэмдэгшэд ехэ хубитаяа оруулаа. Социалис Ажалай Герой Р. С. Тарасова, геологууд В. И. Золотухин, З. А. Норекян, А. И. Самохвалов, проходчигууд А. А. Санжихаев, А. А. Федорченко болон бусад бэдэрэлгэ-шэнжэлгын хүдэлмэри хэхэ шэнэ оньһон түхеэрэлтэнүүдые, онол аргануудые амжалтатайгаар хэрэглэжэ, үнгэтэ металлай шанарые тодорхойлхо ажал хүнгэдхөөшье, түргэдхөөшье.

Хойто-Байгалай геолого-шэнжэлгын экспедициин коллектив БАМ-ай барилгашадта аргагүй ехэ туһаламжа хүргэнэ. Хойто-Муяын хадануд доогуур тоннель малтажа байгаа отрядуудай коллективүүдтэ илангаяа ехэ туһаламжа хүргөө. Эндэ 2500 метр газар үрэмдэгдэжэ, хүрьһэнэй, газар дорохи уһанай шэнжэлгэ түргэнөөр хэгдэһэн байха юм.

Багдаринай геолого-шэнжэлгын экспедициин коллектив хольн хойто хизаар нютагуудта олон жилэй туршада бэдэрэлгын хүдэлмэри хэжэ, ашагта малтамалнуудай нилээд олон хэбтэшэ олоһон, промышленна ашаглалгада тушааһан байна. Мухальскын ашагта малтамалнуудай хэбтэшэ олон жилэй туршада шэнжэлэгдэһэн юм. Эндэ миллиард тоннэ алюминиин түүхэй эдэй хэбтэшэ бии гэжэ элирүүлэгдэбэ. Молодежнын хризотилл-асбестын баялигай хэбтэшын шэнжэлгэ дүүргэгдэнхэй.

Түмэр замай ерэдүйн Таксимо станци шадар цементын, хирпинсэ хэхэ түүхэй эдэй баян хэбтэшэ олдоһон, шэнжэлэгдэһэн юм. Эндэ хирпинсын томо завод ерэдүйдэ ербын бодохо. Багдаринай геолого-шэнжэлгын экспедициин коллектив манай нэгэдэлэй түрүү коллективүүдэй нэгэниинь мүн. Эдэнэр арбадахи табан жилэй даабари болзорһоонь урид дүүргэһэн юм. Партиин XXVI съездын шийдхэбэринүүдээр зоригжоһон тус коллектив арбан нэгэдэхи табан жилдэ бүри эдэбхитэйгээр ажаллажа, даабаряа үлүүлхэ бэлэ.

Сэлэнгын геолого-шэнжэлгын экспедициин коллектив һүүлэй жилнүүдтэ бэдэрэлгэ-шэнжэлгын хүдэлмэри тон эдэбхитэйгээр ябуулжа, Николаевскын, Наран-Шэбэрэй ашагта малтамалнуудай шэнжэлгэ дүүргэжэ, һайн шанартайгаар Нөөсын талаар гүрэнэй комиссида тушааба. Ошурковай апатидай ашагта малтамалай шэнжэлгэ түлэг дундаа.

Газар дорохи уһа бэдэрхэ, олохо талаар ехэ ажал ябуулга хэгдэнэ. Гусиноозерск городые уһаар хангаха асуудалые эдэнэр шийдхэжэ байнхай. Ашагта малтамалай хэбтэшэ бэдэржэ олохо хэрэгтэ геологууд А. П. Газинский, Т. Ф. Слепнёв, Т. Е. Литвинов болон бусад тон эдэбхитэйгээр хабаадана.

Түбэй геолого-шэнжэлгын экспедициин коллектив үнгэтэ металлай хэдэн хэбтэшэ оложо, шэнжэлһэн, Гүрэнэй комиссида тушааһан байха юм. Геологууд В. Л. Верник, П. И. Радченко, В. Ф. Барский, В. П. Приходько болон бусад хамтын хэрэгтэ хубитаяа оруулжа, олоной дундаһаа шалгараа.

Аэрогеологуудай партиин коллектив бэрхэ мэргэжэлтэн В. И. Лосицкиин хүтэлбэри доро һүүлэй жилнүүдтэ бага бэшэ ажал хэһэн байха юм. Эдэнэр Байгал-Амарай түмэр замай магистралиин карта буулгаха талаар ехэ ажал хээ. Энэ картые Байгал-Амарай түмэр замай барилгашад үргэнөөр хэрэглэнэ.

Ахын геолого-шэнжэлгын экспедициин мэргэжэлтэд үнгэтэ металлай, минеральна үтэгжүүлгын баян хэбтэшэ олоод, шэнжэлэлгын хүдэлмэрнсэ үргэлжэлүүлжэ байна. Геологууд Ю. М. Холод, В. Д. Арабжаев, Э. Л. Прудовский гэгшэд мэргэжэл шадабаряа сүм ажал хэрэгтээ зорюулжа, һайн шанартайгаар бэдэрэлгэ-шэнжэлгын хүдэлмэри хэнэ. Ингэжэ «Бурятгеология» нэгэдэлэй бэшэшье олон ажалша коллективүүд бэдэрэлгэ-шэнжэлгын хүдэлмэри тон эдэбхитэйгээр хэжэ, ашагта малтамалнуудай шэнэ шэнэ хэбтэшэнүүдые олохоор эрид шийдэнхэй.

Манай нэгэдэлэй коллектив партиин XXVI съездын шийдхэбэринүүдые сүм бэелүүлхэ хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа, дүй дүршэлөө зорюулхаар холын хараатай түсэб эохёонхой. Арбан нэгэдэхи табан жилэй түрүүшын жилэй даабари болзорһоонь урид дүүргэхээр мүнөө бэлэдхэлэй хүдэлмэри хэжэ байнхайбди.

В. ИГНАТОВИЧ,
«Бурятгеология» нэгэдэлэй ахамад геолог, геолого-минералогическа эрдэмэй кандидат.

ЭРХИМҮҮДЭЙ НЭГЭН

УУЖАМ ҮРГЭН Буряад оромнай байгаалиин баялигаарва, ашагта малтамалнуудаараа үнэ холын сагнаа хойшо суурхажа байдаг. Үнгэтэ металл, нүүрнэн, хризотилл-асбест, минеральна үтэгжүүлгын хэбтэшэ — булта байха. Республикымнай бүхы шахуу районуудай газар дайда дээрэ геологууд бэдэрэлгэ-шэнжэлгын хүдэлмэри хэжэ, ашагта малтамалнуудай хэбтэшэнүүдые олоно.

Багдаринай, Хойто-Байгалай, Ахын, Сэлэнгын болон бусад районуудай газар дайда дээрэ бэдэрэлгэ-шэнжэлгын хүдэлмэри үргэн дэлгэсэтэйгээр хэгдэнэ. Геологууд, газар үрэмдэгшэд, проходчигууд энэ шухала хэрэгтэ тон эдэбхитэйгээр хабаадажа, хамтын хэрэгтэ ехэхэн хубитаяа оруулна. Үбдэлэй янгинама хүйтэндэшье, зунай ааяма халуундашье хүдэлмэрээ зогсоодоггүй.

«Бурятгеология» нэгэдэлэй геологууд партиин XXVI съездын шийдхэбэринүүдые бодото дээрэнь гүйсэд бэелүүлхэ гэһэн зорилго урдаа табяад, социалис мүрысөө улам үргэнөөр дэлгэрүүлнэ. Хойто-Байгалай геолого-шэнжэлгын экспедициин коллектив үнгэрһэн жилдэ тон эдэбхитэйгээр ажаллажа, социалис мүрысөөндэ илажа гараа бэлэй. Тус экспедициин коллектив Хойто-Байгалда нилээд ехэ ажал хэжэ, байгаалиин баян хэбтэшэнүүдые олоһон байха юм.

Хойто-Байгалай геолого-шэнжэлгын экспедициин коллектив соо-һоо баян дүршэлтэй, бэрхэ геологууд, проходчигууд, газар үрэмдэгшэд олоор урган гарана. Газар үрэмдэгшэдэй бригадир А. А. Федорченко олон жилэй туршада Хойто-Байгалда бэдэрэлгын хүдэлмэри хэжэ, хэдэн мянган метр газар үрэмдэһэн байха юм. Бригадынгаа гэшүүдтэ дүршэл шадабаряа дамжуулдаг, залуушуулые һурган хүмүүжүүлдэг.

А. А. Федорченкын хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив арбадахи табан жилэй туршада 25 мянган метр газар үрэмдэхэ даабаряа болзорһоонь нэгэ жилээр урид дүүргээ һэн. Ажалайнь энэ туйлалтануудые партиин, правительство үндэрөөр сэгнэжэ, А. А. Федорченкые һаяшаг «Ажалдаа шалгарһанай түлөө» медаляар шагнаба. Бригадынь коллективтэ «Партиин XXVI съездын нэрэмжэтэ бригада» гэһэн үндэр нэрэ соло олгогдоо. Бэрхэ мэргэжэлтэн А. А. Федорченкын хүтэлбэрилдэг бригадын гэшүүд байгша онойнгоо даабари болзорһоонь урид, ноябрийн 1-дэ дүүргэхэ үялга абанхай.

К. ЖАМЬЯНОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: газар үрэмдэдэг түхеэрэлгэ; А. А. Федорченко.

В. ИГНАТОВИЧОЙ фото.

Г. БАЗАРЖАПОВА

МИНИИ ТӨӨДЭЙ

ОССКАЗ

...рэ шахуу наһа хүрэжэ алгаан дэлхэйтэй хахасаһан миин дүлшэн эжы һүүлшынгээ ...ор хүрэтэр һэргэлэн һонор ...ндаа зандаа һэн. Һүүлшь замда мордохуулхаар ...тарһан нютагайхид зондо ...ийнне һанажа, һай хэжэ ...бан хүнэй хуби нимэ байгаа. Өөрөө, түрэл гаһ...ой, өөрыгөө, түрэл гаһ...шье зобоонгуй, ашатай ...тайгаар үтэлжэ, үндэр ...ай нэрэ түрые дээрэ үр...ю ябаһан хүмнай энэл гэ...ю гэлсэ бэлэй. Энэншье ...гэй. Залуушуулшье, наһа...ые хүнүүд тэрэнһээ ни...ад ...ю һургаалтай юумэ дуу...

Тоодэймни бэлээр гомдодогүй, нилээд хатуу зүрхэтэй хүн һэн. «Тообин, ямаабшни!» —гэхэдэм, «Ханадамнай үлгөөтэй шүдхэр (радиое тиигэжэ нэрлэдэг һэн) заа-зуу юумэ хэлээ»,—гээд, нёлбоһоёо хормойдоо саг дэрь өршаад, дуугай болошобо. Удаань «Сагай муу—сэрэг дайн»,—гээд һанаа алдаба. Мүнөөдэр Илалтын үдэр, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуурхэ дайн тухай дамжуулга болоо ха юм. Тоодэйн хүбүүн—Түртын Баяр дайнда ошоод бусаагүй. Эхын агуу гашуудалые, зүрхэнэйнь шархые он жилүүд байдал дурдадаг, мал адуулже, хибһэ түүжэ, хоолоо зэлгаан, зуһаланһаа үбэлжөөндэ, үбэлжөөнөө зуһаланда нүүжэ, баяшуулай ажал хэлсэжэ, хара хүлһэз гаргажа ябахадаа, энэ оршолон замбида юундэ түрэһэнөө, ямар хүсэл, уг зорилготойгоошье мэдэнгүй, эдир ухаандаа түрэһэн олон асуудалнуудта харюу үгэхэ аргагүйдэн гунигдаха. Гансал үргэн нэлэнхы тала тэрэнэй үйтан сэдьхэлые заһан тэгшэлдэг һэн аабза. Хэсэ хэнгэрэгэй зэдэлхые, годлиин эшэрхые шагнажа, һэеы гэр соохоноо гал гуламтаяа түлижэ, наһаяа үнгэргэхэ заяатай юрын лэ малша хүн гээшэб, тэд тэрэ гүбээе, тэд тэрэ дабаае дабажа, бүри саашалан ошоо һаа, ямар үзэгдэл харамаар байгааб гэжэ залуухан наһандаа бодомжолдогшье байгаа аалам? Аян замай утые хэмжэһэн бодолынь һонирхолтой бэлэй. Эгэшымни Улаан-Удын багшанарай училищида һурахаар ошоходонь: «Хүүхэмни утын аян замда мордобол даа, харгынь арюухан лэ байг»—гээд, сайнгаа дээжэ үргэжэ, үреэгээ һэн. «Хүгшэн эжы, һанаагаа зобоһоной хэрэггүй бшуу. Мүнөөдэртөө хүрэхэ газартаа харэхэл», — гэхэдэм: «Харгы замай хэмжүүрые ши яагаад мэдэхэшниб даа. Саг сагтаа, сахилза хүхэдөө,—гэжэ урдандаа арбан алда газарта ардаг морёол табилуулдаг һэмди. Баглахаһаа Улаатай хүрэтэрхэзай бодорхойл зоболон мэтэ, хэдэ хоноожо, арай "эжэ аахи-уухи хүрэхэш...» — гээд һанаа алдаха.

Иигэжэ сэдьхэлээ уудалжа хөөрэхэдэнь, залаата хушуур малгайнуудаа, буряад тэрлигээ үмдэнэн үбгэ эсэгэнэймни дүрэ нюдэнэйм урда харагдахадал гэхэ. Ёохор хатарна гү, сагаан һарые баяртайгаар утана гү, али даагала далантай, бүрүүгаа бүлшантай болгохын тула үдэр һүнигүй оролдоно гү—эдэ бүгэдэ зураглалнууд хүгшэн эжымни хөөрөөнэй удхаһаа гараха. Тоод хүнэй наһан мунхэ бэшэ, хэзээ нэгэтэ унтаран залирха зула мэтэ ха юм даа. Тоодэйнгөө наһа барахада, үй гашуудалда хэды абтабашье, алтан дэлхэйн жама, оршолон замбиин хуули ёһые зөөхөөр бэшэ ха юм гэжэ бодоо һэн аабзаб. Гэбэшье нэгэл ушар шалтагаанһаа мүнөөшье болотор өөрыгөө зэмэлжэ, бэеэ сагааруулха арга олодоггүйб. Тайлбарилан хэлэбэл, тоодэймни уг изагуурае, үльгэр домог, оньһон үгэ өөрыгөө табан хургаһаа өөрэгүй мэдэдэг, — нэгэ үгөөр хэлэбэл, буряад арадай аман үгын баялигые бэедээ түгэс шэнгээһэн хүн байгаа бшуу. Тоод лэ тэрэниинь бэшэжэ, тодоор хадуужа абаха, бусадта дамжуулха гэһэн хүсэлни арайл хойнотоо, хожомдоо. Арайл гүлмэрхэн, гэнэнхэн ябагдаа гээшэ ха.

Тоодэймни! Үнэн зурхэнһөө эльгэлэн намайе хайрладаг, эрхэнүүлдэг бэлэйш. Шамаяа гэнэнэз мэдэрхэдэм, үншэн хабһанайм үзүүртэ үбшэнтэй болодог, хэзээдэшье дабтагдашагүй бага наһан тухай дурасхаалыем арюудхадаг. Мүнөө эдээхэн мүрнүүдые бэшэжэ һуухадаа, дэлхэйе тэрэ үеынхидэл, үхибүүн мэтээр шэртэжэ, һөрүүл нёлбоһоной дуһал унагаан, һугшарнаб. Тоод сүхэрөө, ажабайдалһаа эсэ бэшэб, уярха гэжэ хүндэ баһа байдаг ха юм.

Тоодэймни бэлээр гомдодогүй, нилээд хатуу зүрхэтэй хүн һэн. «Тообин, ямаабшни!» —гэхэдэм, «Ханадамнай үлгөөтэй шүдхэр (радиое тиигэжэ нэрлэдэг һэн) заа-зуу юумэ хэлээ»,—гээд, нёлбоһоёо хормойдоо саг дэрь өршаад, дуугай болошобо. Удаань «Сагай муу—сэрэг дайн»,—гээд һанаа алдаба. Мүнөөдэр Илалтын үдэр, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуурхэ дайн тухай дамжуулга болоо ха юм. Тоодэйн хүбүүн—Түртын Баяр дайнда ошоод бусаагүй. Эхын агуу гашуудалые, зүрхэнэйнь шархые он жилүүд

Уута урбуулжа хооллоходоо, энэ элбэг эдэмни хаанаһаа абтаа гээшэб гэжэ бодожо үзэл даа. Үнеэдэй дэлэнгүүдһээ... Тоод тэдэнээ һүтэй байлгахын тула адуулха хэрэгтэйл...» — гээд тэрэм дуугарба. Тэрэ үдэрһөө хойшо гэр тойронгоо эжыдээ хамһалсадаг, үхэр малаа харууһалалсадаг болоо һэм. Мүнөө жэгтэйшье шэнги: хараан бадашангүй, удхатайгаар, нэгэ дахин хэлэгдэһэн үгын хүсэн тиимэл шэдитэй һэн аабза. Нилээд тулхабаатай болоод байхадам, тоодэймнай угайнгаа арга шадабэриие ашадаа дамжуулхам гэжэ арһа утажа һургаа бэлэй. Гонзогор ута нүхэндэ нарһанай хатанхай борбоосгой хаяжа, нүхэеэ һангизайгаар арюудаһанай удаа, үйһэндэ гал аһаагаад, доошонь шэдэхэдэ, нэгэ жэгдэ хүхэльби утаан тэндэһээ гараха. Тиин сасуу хэдэн тулгатай модон түхеэрэлгэдэ элдүүриһээ гараһан арһан хэдэрэгдэжэ, утаанда торголиг шарабтар үнгэтэй болошодог байгаа бэлэй. Утаариин нүхэндэ түбһэн хүниие дүтэлүүлдэггүй, өөрөө бүри холоһоо намайе лаблан харадаг, удаань утаариин нүхэн заяатай хүндэл дуулмгай гэжэ ойлгуулдаг һэн. Тоодэймни нангинаар һанагдадаг нимэ үзэгдэлнүүд үшөөл олон байгаа. Үлэгшэн голой зүүн эрьедэ гансаарханаа надхан һуудаг модоной хажуугаар гаража ябахадаа, талын ганса модоной мүшэр һалаа хухалжа болохогүй гэжэ хорёо бэлэй. Мүнөө дободоо үзэхэдэм, эдэ бүгэдэ ойлгосонь мухар һүэгэһөө эхитэй бэшэ, харин оршон тойрондо сэнгэмээр бодото зүилнүүдые бэдэрэлгэ, буряад зоной ёһо заншалые сахилга мүн гээшэ һэн ха. Юуб гэхэдэ, тэрэ бурхан шажанда ёһын тэдыдэ мүргэн шүтэдэг, үнэн дээрээ дээдын хүсэнүүдтэ этигэдэггүй, бурхан гээшэшни өөһэдымнай зохёоһон юумэн ха гэжэ сэхэ хэлээд, намдуухан ярилдаһан хүгшэдые сошоодог бэлэй. Хэр үгһаа буряадуудай хашалта, хоёр талын дарлалта доро байһые нюдөөрөө хараһан, зобоһон түлиһан, хамтын ажахы байгуулгада хубитаяа оруулһан хүгшөөгэй ажабайдалые өөрсэ яазаар мэдэрдэгынь, һанамжаяа хэлэхээ мергадаггүйнь һайшаалтайл һэн.

Эгээл түрүүшынхээ нюдэндэнь мэлмэрһэн нёлбоһо харахадаа, ехэл гайхаа бэлэйб.

...Убдэг дээрээ согсойн һуужа, альгаа дэлгээд, таба сагаанние эринэб. Кинодо ошохом. Тоодэй буруушаана. Тэрэ харманагүй, юрэ намайе зорёолно. «Шино (кино гэжэ хэлэжэ шададаггүй һэн) гээшэш юун бэ! Ошожо хараа һаа...» гэхэтэйнь сасуу, «Ошоёл, ошоёл!» — гээд, хажуудань дэбхэрнэб. «Үгы даа, үтэлһэн хойноо үхибүүдэй наадан болохогүйб, өөрөө ариль» гээд лэ зурхэзэ намдуулан, эреэшьем һарбайха. Ьусажа ерэхэдэм, үнөөхи «ханыгаа шүдхэрэй» бурядаадар аянгатуулхые анхаран шагнаһаа ханамжатайгаар өөрэхэ, удаань өөрөө урайны-дуу татуулаадшье абаха. Түбһэн шэнэ юумэн бүхэнөөр һонирходог тула ажабайдалда болоһон хубилалтануд, ажахын түрүүшүүл тухай хөөрөө шагнаха дуратай, трактор, комбайнай үйлсөөр урагша хойшоо һүндэлхэдэ, удаан хаража зогсодог һэн. Удэшэндөө «Пионерская правда» уншахадам, заатагүй хуудаһануудыень иралсажа, үнгэтэ зурагуудынь шэртэхэ. Илангаяа һайшаагдаһануудынь дэрэ дороо хэжэ хадагалха. Һунгалтын үдэр тоодэй бүрэнхы харанхыгаар бодоод, нюур гараа угаажа сэлмээнэнэй удаа монгол торгоор өөгдоһон дэгэл ёһорхуугаар үмдэжэ, һүтэй һайхан сайгаа шанаад, намайе һэрюулхэ, хоюулан сайлахабди. «Хашалан зоболон үнгэрдэг, хагда ногоон шэнэрдэг» гэжэ һуудалнай тад лэ ондоо болоо даа. Саг агшаахе, һунаахе бэшэш, саашадаашье үшөө ямар баян дэлгэр болохоб», — гэжэ заатагүй үгүүлэн хэлэхэ. Нютагайнгаа үндэр наһатайшуулда эгээл түрүүлэн хүрэхэ гэһэн гуримаар хайрсаг тэбэриһэн хүн орожо ерээд, хүндын ёһотойгоор мэндэшэлһэнэй удаа, хүгшөөдэ хэдэн бюллетень һарбайха, «Хэнэй хубүүд, хэд гээшэ юм? Зон соохоо шалгаһан заяа һайтай хүнүүдэй үринэр ааб даа. Хэнэн хэрэгынь, һанаһан хүсэлынь урагшатай байг! Тоохто гуламтаяа танюуһатай һайхан болгохоол оролдог лэ», — гэжэ үреэдэг заншалтай бэлэй.

Тиихэ зуураа тоодэй урдын эдэгээгээгүй, убшыень бууруулаагүй зандаа ха юм. Дайн дажарые үзэн ядаха гээшые эгээл түрүүшынхээ нимэ хурсаар мэдэржэ, хүнэй хараханагүй газарта ошоод шурхирса бархиршоо һэм. Хүгшэн эжымни тон лэ хайратай байгаа...

...Убдэг дээрээ согсойн һуужа, альгаа дэлгээд, таба сагаанние эринэб. Кинодо ошохом. Тоодэй буруушаана. Тэрэ харманагүй, юрэ намайе зорёолно. «Шино (кино гэжэ хэлэжэ шададаггүй һэн) гээшэш юун бэ! Ошожо хараа һаа...» гэхэтэйнь сасуу, «Ошоёл, ошоёл!» — гээд, хажуудань дэбхэрнэб. «Үгы даа, үтэлһэн хойноо үхибүүдэй наадан болохогүйб, өөрөө ариль» гээд лэ зурхэзэ намдуулан, эреэшьем һарбайха. Ьусажа ерэхэдэм, үнөөхи «ханыгаа шүдхэрэй» бурядаадар аянгатуулхые анхаран шагнаһаа ханамжатайгаар өөрэхэ, удаань өөрөө урайны-дуу татуулаадшье абаха. Түбһэн шэнэ юумэн бүхэнөөр һонирходог тула ажабайдалда болоһон хубилалтануд, ажахын түрүүшүүл тухай хөөрөө шагнаха дуратай, трактор, комбайнай үйлсөөр урагша хойшоо һүндэлхэдэ, удаан хаража зогсодог һэн. Удэшэндөө «Пионерская правда» уншахадам, заатагүй хуудаһануудыень иралсажа, үнгэтэ зурагуудынь шэртэхэ. Илангаяа һайшаагдаһануудынь дэрэ дороо хэжэ хадагалха. Һунгалтын үдэр тоодэй бүрэнхы харанхыгаар бодоод, нюур гараа угаажа сэлмээнэнэй удаа монгол торгоор өөгдоһон дэгэл ёһорхуугаар үмдэжэ, һүтэй һайхан сайгаа шанаад, намайе һэрюулхэ, хоюулан сайлахабди. «Хашалан зоболон үнгэрдэг, хагда ногоон шэнэрдэг» гэжэ һуудалнай тад лэ ондоо болоо даа. Саг агшаахе, һунаахе бэшэш, саашадаашье үшөө ямар баян дэлгэр болохоб», — гэжэ заатагүй үгүүлэн хэлэхэ. Нютагайнгаа үндэр наһатайшуулда эгээл түрүүлэн хүрэхэ гэһэн гуримаар хайрсаг тэбэриһэн хүн орожо ерээд, хүндын ёһотойгоор мэндэшэлһэнэй удаа, хүгшөөдэ хэдэн бюллетень һарбайха, «Хэнэй хубүүд, хэд гээшэ юм? Зон соохоо шалгаһан заяа һайтай хүнүүдэй үринэр ааб даа. Хэнэн хэрэгынь, һанаһан хүсэлынь урагшатай байг! Тоохто гуламтаяа танюуһатай һайхан болгохоол оролдог лэ», — гэжэ үреэдэг заншалтай бэлэй.

Тиихэ зуураа тоодэй урдын

• ТАСС • АПН •

ХИЛЫН САААНАҺАА

К. ВАЛЬДХАЙМАЙ МЭДҮҮЛГЭ

КУВЕЙТ. ООН-ой генеральна секретарь К. Вальдхайм Дүтын Зүүн зүгэй зуришэлдөөе тааруу зүбөөр шийдхэн, заһаруулха гэһэн совет амгалан үүсхэлые дэмжэнэб гэжэ мэдүүлбэ.

Кувейтэй «Ар-Рай аль-Амм» газетэдэ интервью үгэхэдөө, Дүтын Зүүн зүгэй асуудалаар уласхоорондын конференци зарлаха тухай Л. И. Брежневэй дурадхал тон шухала, һайса шэнжэлжэ үзэхөөр асуудал болоно гэбэ. Эзэмдэгдэһэн бүхы араб газар дээрэһээ Израиилиин сэрэгүүдэн сүм гаргадабал, Палестинын араб арадай зайлашагүй национальна эрхэнүүдэй бэелүүлэгдэбэл, дэлхэйн бүмбэрсэгэй эндэхи орон нютагуудта амгалан байдаг хангадажа болохо гэжэ К. Вальдхайм тэмдэглэнэ. Дүтын Зүүн зүгтэхи оршон байдал бүри орёо, бүри аюултай боложо магад гээд түбэгшөөжэ байһанаа ООН-ой генеральна секретарь элирхэйлгээд, араб-израиилиин зуришэлдөө дары болюулха ба энэ райондо амгалан байдал тогтоохые уряална.

Персидскэ тохойн нютагууд мэтэ дэлхэйн нимэ шухала удха шанартай райондо амгалан тайбан байдал сахиха хэрэгтэй гэжэ К. Вальдхайм онсолон тэмдэглээд, сэрэгүүдые олошоруулга энэ нютагай аюулгүй байлгада туһа хүргэхгүй гээд этигэдэгээ элирхэйлбэ.

С. НУЙОМЫН МЭДҮҮЛГЭ

ЛУАНДА. Намибиин амгалан зондо эсэргүү мүрдэлгэ гэрдэлгэнүүдые хэхын тула ЮАР гадаадын хүлһэншэдэй тусхай отрядые хэрэглэнэ, — гэжэ Намибиин зугадагшадай байһан Анголын урда зүгтэхи лагерьта болоһон пресс-конференци дээрэ Урда-Африкын арадай эмхиин (СВАПО) президент С. Нуйома мэдүүлээ.

Гадаадын мүрдэлгэшэдалууршадай тоодо—США-гай, Англиин, Франциин, Канадын, Чилиин ба бусад оронуудай эрхэтэй они. Тэдэ хүлһэншэд Урда-Африкада байдаг баазанууднаа Намибиин ба Анголын һуурин тосхонуудта доётолдог, эгээлэй зониие мүрдэдэг, тамалдаг, аладаг хюдадаг байна.

Намибиин арад зониие колониин гуримаар мэдэл дороо байлгаха ба мүлжэхэ гэһэн ЮАР-ай хархисуудай хараа бодолые Америкын захиргаан али болохоор дэмжэнэ. Тэд ЮАР-ай, тэрэнэй союзнигуудай хэр дурагүишье һаань, Намибиин арад СВАПО-гай хүтэлбэри доро зэбсэгэй хүсөөр гү, али хөөрэлдөөнэй үндэөөр бэеэ дааһан байдал заатагүй туйлаха байха, — гэжэ патриодуудай хүтэлбэрилэгшэ хэлэбэ. Тиихэтээ хамта, Нэгэдэмэл Нацинуудай Организацин шийдхэбэринүүдэй үндэһөөр, ООН-ой адаглалга доро Намибида сүлөөтэ демократическа һунгалта үнгэргэхэ эрилтэ тэрэ табина. Урда-Африкын хархис засагай Намибидахи зонхилолгые эсэслэн усадхаха зорилготой сүлөөлэлгын тэмсэлээ СВАПО улам шангадхаха байха гэжэ С. Нуйома онсолон тэмдэглэбэ.

МҮРТӨӨ ОРОХО ШЭНЖЭТЭЙ

МАДРИД. Европодо аюулгүй байдал ба харилсаа холбоо хангаха зорилготой зүблөөндэ хаһааданан бүхы 35 ороной түлөөлэгшэдэй уулзалга Испаниин нинслэлдэ боложо үргэлжэлнөөр. Уулзалгын мүнөөнэйнь шата дүн болохо документые бэлдэлгэдэ зорюулагдана.

Мадридтахи хуралдаае харуулхаар түлөөлэгдэнэн бүлэг журналистнуудай тэмдэглэнэн ёһоор, уулзалгын хэрэг бүхы дээрээ, мүн дүн болохо документын тус тус бүлэгүүдэй проектнүүдэй зүбшэн хэлсэгдэжэ, тодорхойлогдожо байһан туһалбарнин органуудай хүдэлмэри бүтэхэ шэнжэтэй болоо.

Мадридтахи уулзалгын мүнөөнэй шатын бүтэмжэтэй гол ушарнуудай нэгэн юун оолоноб гэхэдэ, Европодо сэрэгэй талаар аюулгүй байдал хангаха конференци зарлаха бодомжо нинтэ Европын зүблөөндэ хабааданан бүхы 35 ороной түлөөлэгшэдөөр дэмжэгдэн мэдэрэгдэд байна. Тиимэ' конференцин хүдэлмэриин уг зорилго ба шэнжэнүүдые тодорхойлгын талаар хараа бодолнуудай зарим тэды ойртожо байһые тэмдэглэжэ боломорэ.

Гэхэ зуура, хабаадагшадай бултадаа үгэеэ ойлголсохо гэжэ адлаар оролдоо һаань, Мадридтахи уулзалгын бүри түргөөр, ехэ үрэтэйгөөр үнгэрхэ байһаниинь дамжагүй. Хэрэгэй бүтээсын даншье тиимэ бэшэ байһан тухайда тэмдэглэхэ ушартай бологдонр. США-гай делегацинин ба НАТО-гай талаар тэрэнэй партнёрнуудай баримталдаг харша хараа бодолуулзалгын амжалтатайгаар үнгэрэлгэдэ мүнөө хүрэтэр горитой һаад ушаруулна.

СОВЕТ ФИЛЬМ «ОСКАР» ШАНДА ХҮРТЭБЭ

САН-ФРАНЦИСКО. Совет киноискусство гайхамшаг иналта туйлаба. «Мосфильм» киностудиин зохеежо гаргаһан «Москва уй хай бологшодто этигэдэггүй» гэһэн совет картина Америкын киноискусствын Лос-Анджелестэхи академиин жэл бүриин ёһолол дээрэ энэ жилэй гадаадын эрхим фильм гэжэ мэдэрэгдээ. Энэрэлэй удхатай, ажабандалые үнэн зүбөөр зураглан харуулдаг, наидамаар нэбтэрэнхэй, түрүү хүн түрэлтэнэй хүсэл эрмэлзэлэй үнэн, зүбтэ этигэдэг байһанай түлөө мэргэжэлтэдэн, харагшадай магтаалда хүртэнэн энэ совет фильмдэ суута «Оскар» — Америкын киноискусствын академиин дээдэ зэргын шан барюулагдаба.

«Японой А. Куросавай «Кагэмуся», Франциин Ф. Трюффогой «Һүүлшын метро» гэхэ мэтэ — дэлхэйн киногой мэдээжэ мастернуудай зохёол бүтээлнүүдэй совет фильмтэй һориһон туладань, энэ амжалта илангаяа хүндэтэй болоно. Американ кино һураггүй һула фильмүүдые харуулаа. Тэрэнэй үнгэрэгшэ сезон үгаа муу, киноискусствын академиин гэшүүдэй шэлэжэ таоиха юумэнь хомор байшоо.

СҮҮДЭЙ УРДА ЗОГСОХОНЬ

АНКАРА. Национальна хүдэлөөнэй фашис түхэлтэй партиин (ПНД) хамаатадай дундаһаа баригдажа хаагдаһан олохон хүтэлэрилэгшэд һүүлэй үдэрнүүдтэ Турциин нинслэлдэ провинциуудаа асарагданхай. Тэрэ партиин 500 тухай гэшүүд мүрдэлгэ хюдалга эмхидхэе, зэосэгтэ бандануудые они оолгоо, эгээлэй эрхэтэдые олоор алаа гэжэ гэмнэгдэн, Анкарагай сэрэгэй сүүдэй урда зогсохонь. Турциин шэнэ түхэлэй фашистнуудай гэмтэ яоуулгые сүүдэй бүлэг экспертнүүд табан парын туршада мүрдэжэ байнхай.

Гэхэтэй хамта, Анкарагай сэрэгэй прокуратура тэрэ партиин хиналта доро байдаг хүдэлмэришэнэн национис профсоюзуудай (МИСК) хархис конфедерацин гэшүүдэй хэрэгые шэнжэлжэ оанна.

Эндэ соносхогдоһоной ёһоор, ПНД-гэй удамарша Тюркешье, тэрээнтэй нүхэсэгшэдые сүүдэлгэ энэ һарада эхилхэ юм ха. Гэмнэгдэгшэдэй заримые саазалха эрилтэ табихаар прокурор хараална.

Турциин хүдэлмэришэнтаряашадай партиг (РКПТ) гэдэгэй зүгһөө ябуулга хэдэг тэндэхи маоистнуудай хэрэгые шиндхэхэ сүүдшье апрельдэ эхилхэ. РКПТ-гэй хүтэлбэрилэгшэд Пекинэй заабаряар хардалга гүрэлгэнүүдтэй номнол эндэ ходо хэдэг байгаа. Турок зарим хүүүд, оасагад маоис номнолой мэхэдэ орожо, эмхи гуримгүй, хорото оалмад яоадалтай оолоной оайна. Мүнөө тэдэнэй олонхинь түрмэдэ хаагдаһан, эндүүрэлтэ яоадаланнгаа түлөө ээмэсэ амсажа оанихан.

НИКАРАГУАГАЙ ПРАВИТЕЛЬСТВЫЕ УНАГААХА БЭЛЭДХЭЛ ХЭНЭ

ВАШИНГТОН. США-гай захиргаан тэрэндэ таарамжагүй һанагадаг, Латинин Америкын олон дааһан гүрэнэй правительствые унагаахаа зорилготой тодорхой түсөөлтые хараална оайна. «Нью-Иорк таймс» газетын мэдээсэлэн

ХОТО, ХҮДӨӨГЭЙ hОНИН

ФОТОЖУРНАЛИСТНУУДАЙ СЕМИНАР

Районно газетэнүүдэй фотокорреспондентнүүдэй семинарта хабаадагшад Ц. Сампиловай нэрэмжэтэ Уран зурагай музей соо республикын Журналистнуудай холбооной эмхидхэhэн фотовыставкые хараад, тэндэ табигдаhан фото-зурагууд тухай «Советское фото» журналай редколлегийн гэшүүн Н. Н. Рахмановай шэнжэлэл шагнаба. Һүүлээрнь республикын Журналистнуудай холбооной фотосекцийн гэшүүн, «Буряад үнэн» газетын фотокорреспондент С. Ц. Балдуев байгша ондо районно газетэнүүдэй хуудаhанда толилогдоhон фото-зурагууд тухай hанамжаяа хэлэбэ.

«Фотожурналистнуудай бүхэсоюзна конференцийн дүнгүүд ба КПСС-эй XXVI съездын материалнуудые үргэн олон ажалшадта ойлгуулха талаар хүдөөгэй фотокорреспондентнүүдэй зорилгонууд» гэhэн темээр фотосекцийн секретарь, ТАСС-ай Буряадай АССР-тэхи фотокорреспондент В. А. Матвиевский дэлгэрэнгы хөөрэлдөө үнгэргэбэ.

Семинарай түгэсхэлдэ фотокорреспондентнүүд саашанхи хүдэлмэреэ улам hайжаруулха тухай hанал бодолоо хубаалдажа, тодорхой дурадхалнуудые оруулhан байна.

Ц. ДУГАРОВ,
республикын Журналистнуудай холбооной правлениин харюусалгата секретарь.

ЭМ ДОМООР ЭРХИМЭЭР ХАНГАНА

ЮРЫН МЭРГЭЖЭЛТЭЙ НҮН

АПТЕКЫН хүдэлмэрилэгшэдтэ үнэн зүрхэнэй баярые хүргэнэб. Анхарал ехэтэйгээр, hайнаар хүн зониие хангахые оролдодог хүнүүд эндэ хүдэлдэг. Олон жэлэй туршада тус аптекэдэ ябадаг тула эрхим мэргэжэлтэд эбтэй эетэй коллектив болонхой гэжэ тобшолон хэлэмээр байна, — гэжэ гомдол ба дурадхалнуудайнь дэбтэр соо Б. А. Литвиновский гэгшын гар табилгатай магтаал үгэнүүд байба.

Улаан-Удын 33-дахи аптекын ажал хүдэлмэрие үндэрөөр сэгнэhэн бусадшье тэмдэглэлнүүд олон. hонирхоходомнай, эндэ 17 хүн хүдэлдэг, коллективые СССР-эй элүүрые хамгаалгын отличник И. А. Жданова хүтэлбэрилдэг байба. Тэрэ хорёод жэлэй туршада нэгэл газартаа хүдэлхэ зуураа, баян дүй дуршэлтэй болоhон шадамар бэрхэ эмхидхэлшэ гээд тэмдэглэлтэй. Коллективэй гэшүүд арбадахи табан жэлэйнгээ түсэбые болзорhоонь уридлан, 1980 оной сентябрь hарада гүйсэд дүүргэhэн юм. Жэлэйнгээ түсэбые 114,2 процентээр дүүргэжэ, түсэбhөө гадуур 5500 түхэригэй олзо оруулhан байна. Дээдэ гарай мэргэжэлтэд Н. С. Голосова, Т. И. Козулина, Г. Л. Шергина, М. Я. Козлова, бусадшье түсэб уялгануудые дүүргэлтэдэ гол хубитаяа оруулалсадаг. Тэдэнэр лэ КПССэй XXVI съездые угтуулан дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ шалгаржа урмашуулагдаа hэн.

Коллектив дотор коммунис ажалай ударнигууд олон юм. Мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ, бусад аптекэнүүдэй хүдэлмэритэй танилсаха улаар ехэ оролдолго гаргагдадаг. Дээдэ hүргуулида заочноор hуралсадаг химик-аналитик мэргэжэлтэй Н. И. Петрова ниитэ-политическэ эрдэм мэдэсэ дэлгэрүүлхын тула түсхай хэшээлнүүдые үнгэргэдэг байха юм. Тэрэ партийн гэшүүндэ абтаhанhаа хойшо эдэбхи үүсхэлээ дээшэлүүлжэ, харюусалгатай энэ хэрэгые хүтэлбэрилдэг болоо. Мүнөө үедэ фармацевтнүүд КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбринүүдые зүбшэнэ, шудална.

Эдэнэрнай хүн зониие, эмнэлгэ-hэргылэмжьн эмхи зургаануудые hайнаар хангахын тула шэнэ арга хэрэглэн хүдэлнэ. Юуб гэхэдэ, поликлиникын врачнуудтай нягта харилсаа холбоон байгуулагдаха, аптекэдэ ямар эм домой бии байhан тухай тэдэндэ саг үргэлжэ мэдээсэгдэжэ байдаг. Тиигэжэ үбшэнтэн врачай бэшэжэ үгэhэн рецептээр заатагүй эм худалдажа абаха аргатай болоно бшуу. Үндэр наhатай гү, али хүндөөр үбшэлөэн хүнүүдтэ, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай ветерануудта гэртэнь хэрэгтэй эмыень абаашажа үгэдэг hайхан заншалтай болонхой юм. Зарим ушарнуудта телефоноор эм дом бэлдэхээр захил абтадаг. Үнэгрhэн жэлдэ 35 дахин иимэ захилнууд абтажа, саг соогоо дүүргэгдээ.

Мүн лэ эндэхи мэргэжэлтэднай поликлиникэ, больницануудта айлшалжа, шэнэ эм домой препарадууд, врачай заабари баримталха тухай хөөрэдэг, выставкэнүүдые эмхидхэдэг юм. Шухала хэрэгтэй албанай хүдэлмэрилэгшэд саашадаашье хүн зоной зүгhөө hайшаал магтаалда хүртэжэ байхань лабтай.

Ч-Д. БУДАЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Аптекые даагша И. А. Жданова. 2. Хэшээлэй үедэ.

Авторай фотонууд.

«СЕЛЬСКАЯ ЖИЗНЬ» ГАЗЕТЫН ШАНДА

ХҮРТ ХЫН ТҮЛӨӨ УЛАСХООРОНДЫН МҮРЫСӨӨН

ЕХЭ ШАЛГАЛТА

Дүрэ буляалдалгын барилдаагаар Улаан-Үдэ хотодо үнгэргэгдэдэг заншалта мүрысөөн жэлhээ жэлдэ нэрэ хүндэ ехэтэй боложо байна. Эрэлхэг зоригтой, хүсэл эрмэлзэлтэй залуушуулhаа гадна, ехэ ехэ мүрысөөнэй шанга тэмсэлэй охин соогуур гаражa, дүршэл шадабаринтай, арга дүрэтэй болоhон барилдаашад хабаадажа, заншалта нааданаймнай удха шанарые улам дээшэлүүлнэ. Тиихэдээ залуу спортсменүүдhээ шанга шалгалта абажа, арга дүрынь. мэргэжэл шадабариниень мүлинэ бшуу.

Мүрысөөнэй хоёрдохи үдэр барилдаанай хибэс дээрэ шанга тэмсэл буурабагүй. hонирхолтой, ана-мана тулалдаануудтай сугларагшадай анхарал татаа.

48 килограмм. Манай республикада энэ шэгнүүртэ бэлигтэй бэрхэ хэдэн барилдаашад бии. Спортын мастернууд Б. Дашинамжилов В. Ринчинов хоёрой уулзалга бүхэн өөрын онсо шэнжэтэй байдагараа шалгардаг. Бато Дашинамжилов эршэтэйгээр добтолходоо, хоёр нэрэ зэргэдэ хүргэхэ аргатай. Энэмнай хэн бэ гэхэдэ, Буряадай хүдөө ажахын институдай 1-дэхи курсын студент Баяр Дармаев болоно. Тэрэ Агын автономнэ округой Табтаанайн удаа hүргуулида hураага барилдаа, барилдаанай нюансуудтай танилсаhан юм. hүрэлээрнь армиин алба хаhаа үедөө мэргэжэл шадабаринтай дээшэлүүлжэ, залуушуулайн дундаhаа СССР-эй Зэбсэгтэй Хүсэнүүдэй түрүү hуурин эзэлхын түлөө мүрысөөндэ шанда хүртэhэн намтартай. Бронзо медальяар шагнагдаhан түлөө Б. Дармаев өнөө дондо манай заншалта мүрысөөндэ хоёрдохи hуурин эзэлhэн Ж. Корпебаевтай (Алма-Ата) барилдаха байна.

Хүндэшэг шэгнүүртэ Г. Курашвили (Сухэми) А. Леонов (Улаан-Үдэ) хоёрой уулзалга илангаяа шанга тэмцэлдэ үнгэрбэ. 1979 оной МНР-эй ниислэл — Улаанбаатар хотодо үнгэргэгдэhэн дэлхэйн чемпионда залуушуулай дундаhаа илажа гарhан уласхоорондын классай спортын мастер Гия Курашвили hайн hорилго бэлэдхэлтэй, бушуу солбоhойбайжа, 7 : 6 тоотойгоор шүргэ. Тиин тэрэ түгэсхэлэй мүрысөөндэ манай үшөө нэгэ бэрхэ мастер Владимир Вострецовтой туулалдаха юм.

Шалгара шалгарhаар эгэл эрхимүүд түгэсхэлэй мүрысөөндэ хабаадаха эрхэ хүртэбэ. Үнинэй бэрхэ барилдаашадые халажа абаха бэлигтэй залуу спортсменүүд урган гарана.

Түгэсхэлэй мүрысөөн тухай удаадахи репортаж соогоо хөөрэхэбди.

В. ГАРМАЕВ,
уласхоорондын категориин судья.
Б-М. ЖИГЖИТОВ,
манай корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. Цыдашиев (зүүн гарhаа) В. Бутцевтай (Яхадай АССР) барилдажа байна.

В. ПЛУТТЫН фото.

ХАТАРНА, ДУУЛАНА

Элхнин авто-заhабарилгын заводой хүдэлмэришэдэй дунда хатар, дуунда дуратай бэлигтэйшүүд олон юм. Эдэнэр жэл бүри заншалта болоhон уран hайханай харалгада хабаадалсадаг, заатагүй hайшаал, магтаалда хүртэдэг гээшэ.

Хүшэгын нээгдэхэдэ, хэдэн арбаад хүнhөө бүридэhэн хоорой «Ленин манаар сугтаа». «Шамдаа, түрэл Эхэ оронни» гэhэн дуунуудые дуулахадань, нэрьемэ альга ташалган болобо. Удаань «Ленок» гэhэн хүүгэлэй ансамбль «Хахасаншагүй нухэд», «Алтан одон» гэhэн дуунуудые гүйсэдхөө. Улаан-Удын хореографическа училищи дүүргэhэн Наталья Поздняковагай «Эхэ тухай баллада» гэhэн дуу дуулахада. Сэдьхэлээ үярмаар лэ байгаа. Гоё hайхан, тааруу зохид костюмуудые үмдэhэн бүлэг хубүүд, басагад «Московский хоровод» гэhэн хатар уян нугархайгаар гүйсэдхэб».

Нютагай, мүн районой хүн зоной дунда Галина Александрова, Людмила Чернова, Валентина Алексеева гэгшэдые мэдэхэгүй хүнүүд үгы юм. Эдэнэрэй ород арадай дуунуудые дуулахые шагнахада, хэды гоёб даа! Мүн лэ заводой хүдэлмэришэн Геннадий Громовой уран хоолой бултанда танил, hайшаагдадаг болонхой.

Л. ВИЛЬМОВА.
Загарайн район.

АЯНШАЛАГШАД

Бэшүүрэй дунда hүргуулишн 10-дахи классай hурагшад багша Е. И. Оленниковагай, ахалагша пионервожата Е. Ф. Бельскаягай хүтэлбэри доро Челябинск, Курск хотонуудаар аяншалаад ерэбэ. Хабарайнгаа амаралые аша тустайгаар үнгэргэхэ гэhэн эрмэлзэлынь бодотоор иигээжэл бэлдэбэ гээшэ.

Түрэл оронойнгоо хото, тосхон hууринуудай түүхын дурасхаалта газарнуудые хужарлан хаража, мэдэсэгэй үргэдхэхэдэ, hонирхолтой баримтануудые дуулахада хэды алтайб. Мүнөө аяншалгада хабаадалсагшад бусад классуудаар ябажа, аяншалгынгаа үедэ хараhан зүйлнүүд тухайгаа хөөрэнэ, дурсалгануудаараа хубаалдана. Саашадаа иимэ аяншалгануудые үе-үе болоод лэ, эмхидхэжэ байгаа kaa, hайн бэлэй гэжэ hүргуулишн хүтэлбэрилэгшэд зүб бодомжолно.

Вл. БОРИСОВ.

ХЯАГТЫН РАЙОНДО:

ШЭНЭ БАРИЛГАНУУД

hүүлэй жэлнүүдтэ район дотор барилгын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдадаг болоо.

Тус тустаа 24 байратай хоёр байшан гэртэ Харанхын плавико-шпатова комбинадай хүдэлмэрилэгшэдэй бүлэнүүд эдэ үдэрнүүдтэ нүүжэ оробо. Мүн лэ эдеэ хоолой шэнэ магазин ашаглалгада үгтэжэ, хүн зонине хангалга нилээд hайжарба.

Хүдэлмэришэдэй шэнэ кварталда 280 үхибүүнэй hуурин тай комбинат баригдажа байна.

ҺУРАГШАДАЙ БҮТЭЭЛНҮҮД

Космонавт Н. Рукавишников Хяагтын дунда hургуулида hурахадаа, техническэ уран бүтээлэй кружогто хабаадажа, hонирхолтой модельнүүдые бүтээдэг байhан юм. Эдир технигүүдэй бүтээлнүүдэй заншалта выставкэ райондо үнгэрбэ. Хяагта хотын hурагшад В. П. Мальцевай хүтэлбэри доро «Пионер» гэhэн жолоодогдодог бишыхан автомобиль ухаалан зохёожо, дархалан бүтээгээ.

Хүдэри-Сомоной hурагшад С. Б. Тугульдуровай хүтэлбэри доро «Ермак» ледоколой, «Киров» крейсерэй хүдэлгэгдэдэг модельнүүдые бүтээжэ, үндэр сэгнэлтэдэ хүртэбэ. Эдэ мэтын hонирхолтой бүтээлнүүдые районой бусад hургуулинуудай эдир технигүүд олоной үзэмжэдэ табиhан байна.

Н. НАМСАРАЕВ.

ЭНЕЭДЭ НААДАНАЙ ҮДЭШЭ

Апрелийн 1-нэй үдэрые энеэдэ наадакай, шог зугаагай үдэр гэжэ арад зон тоолодог ааб оаа. Манай Буряад орондошье энэ үдэрые тэмдэглэлгэ заншажа эхилэнхэй юм.

Прибайкалийн районой түб Турунтаево тосхоной соёлой байшанда энэ hарын 1-дэ оронон хүн бүхэн ханида үлгөөтэй плакадуудые hонирхон уншаhан байна. Удаань тематическа үзэшэдэ хабаадалсаа hааб даа. Ирагуу хүгжэмэй аялга хүн бүхэнэй сэдьхэлдэ hайндрэй мэдэрэл түрүүлhэн, элдэб наадан эмхидхэгдэжэ, мультфильмнүүд харуулагдаа.

Нэгэ үгөөр хэлэбэл, Турунтаево тосхоной хүн зон энэ үдэшэ сэдьхэлээ хананги гэр гэртээ тараа hэн. Олоной hанаанда таарамаар программа зохёогшодной хэд бэ гэбэл, Зүүн Сибирийн соёлой институдай студентнэр А. Батышев, О. Воробьёва, Н. Швецова, О. Хлестунова гэгшэд болоно. Эдэнэрнай түс соёлой байшанда мэргэжэлэйнгээ талаар практикаяа гаража байхадаа, тэрэнишье даагша Любовь Рассудовагай хүтэлбэри доро эмхидхэ юм.

Н. УГРЮМОВ.

ДҮН ГАРГАГДАБА

Багшанарай дээдэ hургуулийн түүхэ ба хэлэ, бэшэгэй факультедэй ород-буряад хэлэ, бэшэгэй отделениин дурбэдэхи курсын студентнэрэй түрүүшын педпрактикын дүнгүүдые гаргалгада зорюулагдаhан конференци үнгэргэгдэбэ.

Студентнэрэй хэшээлнүүдэйнгээ үедэ хэрэглэhэн харуулан ойлгуулгын зүйлнүүд, планшедүүд, ханын hонинууд сугларагшадай анхаралда табигдаа.

Нэн түрүүн буряад хэлэ, бэшэгэй кафедрын доцент Э. Р. Раднаев элидхэл хэлбэ. Элидхэл соогоо хэн ямараар, яажа хэшээлнүүдые үгөөб, хэн ямар дутуу дундатай байгааб гэжэ дэлгэрэнгыгээр хөөрэhэн байна. Бүхы дээрээ студентнэр түрүүшынгээ педпрактикада анхаралтайгаар хандажа, hайн дүн харуулаа гэhэн тобшолол хэбэ.

Конференцидэ институдай психологийн ба педагогикын кафедрын багшанар Г. Ц. Молонов, В. П. Битуев гэгшэд хабаадажа, үгэ хэлэhэн байна. Студентнэрэй hурагшадтаяа ямар холбоо байгуулха, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулhыень бодото жэшээнүүдээр баталан хөөрөө.

Хэжэнгын райондо педпрактика гараhан студентнэрэй талаhаа Баирма Дармаева, Солбон Аюшеев гэгшэд үгэ хэлэбэ. Тэдэнэр педпрактикын үрэ дүнгүүд, удха шанар тухай хэлэhэн, мэргэжэлэйнгээ талаар түрүүшынгээ алхам хэhэндээ урмашанги байhанаа мэдүүлээ.

Түгэсхэлдэнь ород-буряад хэлэ, бэшэгэй таhагай кафедрые даагша профессор Ц. Ц. Цыдыпов түрүүшынгээ педпрактикые гарагшадые амаршалаад, hуралсалдань эрхим амжалта хүсэhэн байна.

С. ДАМДИНОВ.

Урдынхиhаа урин байба

Оршон тойронхи байгаалимнай hэргэжэ, огторгой зэнхэгэр уудамаар харагдана. Хабарай дунда hарын түрүүшын хоногуудай айлшалан ерээд байхада, март hарымнай hүүл багай сатай уларил урда жэлнүүдэй энэ хаhынхида оробол, ямар байгаа гээшэб гээд hонирхомоор.

Республикын түбэй ба урда районуудта hарын hүүлшын арбан хоногой туршада нилээд дулааржа, агаар 7—12 градус хүрэтэр дулаараа юм. Прибайкалийн, Баунтын районуудта 1—6 градус дулаан байгаа. Hуниндөө нилээд хуйтэрөөд, онсолбол, хойто районуудта 20 — 25, зарим тээнь 30—35 градуста хүрэбэ.

Гидрометеорологуудай ажаглалтаhаа ямар тобшолол хэгдэнэб гэхэдэ, hарын hүүлшын хоногой туршада агаар урда жэлнүүдэй энэ хаhынхиhаа 2 — 5 градусаар дулаан байгаа гэжэ тодорхойлогдоо.

Тала дайдамнай үлгөөрөөгүй. Мартын 31-дэ дорхойлогдоhоной ёhоор, Баунсын, Прибайкалийн, Тункин-Шэбэрэй, Хяагтын онуудта саhанай үндэрынь — 8 сантиметртэ хүрэнэ байна.

Республикын хонин үлгөөрилдэг гол районуудта hарын hүүл багаар саhан үлэ түлэб хайланхай hэн. Гэншье Мухар-Шэбэрэй, Хяагтын, Хурамхаанай районуудта саhан үшөөл ехэ байна.

Г. ЩЕПИНА,
агрометеоролог.

ТЕЛЕВИДЕНИ

Апрелийн 5-hаа 9 хүрэтэ

ВОСКРЕСЕНИ, 5

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 —«Время». 9.40 — «Зарядкадаа гарагты!». 10.05 —В. Ивко (домбро) наадана. 10.30 —«Будильник». 11.00 —«Советскэ Союзда алба хэнэб!». 12.00 — «Элүүр энхэ байлга». 12.45 — «Үглөөнэй почто» —хүгжэмтэ программа. 13.15 —«Советскэ Союз хани гүрэнүүдэй айлшадай нюдөөр». 13.30—«Хүдөөгэй час». 15.00 — Ю. А. Гагаринай замбуулинда ниидэhээр 20 жэлэй ойдо. «Замбуулинай түүхын хуудаhануud» (1 фильм). 16.00 — «Мүнөөдэр —Геологуудай үдэр». СССР-эй Геологийн министр Е. А. Козловский дамжуулгада хөбаадана. 16.25— «Танай захил бэшэгүүдээр». 17.15 —«Киногоор аяншалагшадай клуб». 18.15 —«Левша» — мультфильм. 19.00 —Уласхоорондын шэнжэлэл. 19.45— Концерт. 19.55 —Дж. Килти «Милый лжец» — МХАТ-ай фильм-зүжэг. 22.00 —«Время». 22.35 —«Балет тухай». 23.40 —Футболой шэнжэлэл. 00.10— Эдиршүүлэй дунда хоккейгэр Европын түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн. СССР-эй, Финляндийн суглуулагдамал команданүудай үзэлгын 2, 3-дахи үенүүд. 01.20 — Шэнэ hонин.

ПОНЕДЕЛЬНИК, 6

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55—Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — «Левша»—мультфильм. 10.50 — Концерт. 11.10—«Онтохондо айлшаар». «Три орешка для Золушки» —уран hайханай фильм. 12.50 —Шэнэ hонин. 15.25 — Дамжуулгын программа. 15.30— Замбуулинда ниидэhэн социалис оронуудай экипажнууд тухай баримтата фильмууд. 16.55—Я. Гашек. «Ажабайдалайнь ба уран зохёолойнь хүдаhануud». **Улаан-Удэ.** 17.40—Шэнэ hонин. 17.50 — «Спортын hонин».

Москва. 18.10—СССР ба Финляндийн республика хоёрой хоорондо хани барисаан, харилсаа холбоон, бэе бэедээ туhалалсалга тухай хэлсээ баталалгын ойдо. «Урхо Кекконен СССР-тэ» — баримтата фильм. **Улаан-Удэ.** 18.30—«Театрта шэнэ зүжэг» гэhэн дамжуулга.

Москва. 19.00 — «Орлёнок» телестудийн юнкорнуудтай Советскэ Союзай Герой, СССР-эй лётчик-космонавт Ю. В. Малышев уулзаха». 19.45 —«Хүхюун нотонууд». 20.00— **«Табан жэл ба коллектив».** «Евгений Батенчугай харгы зам». КПСС-эй XXVI съездын делегат, «КамГЭСэнергострой» нэгэдэлэй начальник тухай очерк. 20.30—Концерт. 20.50 — «Города и годы»— уран hайханай фильм. (1-дэхи сери). 22.00 — «Время».

Улаан-Удэ. 22.35 — Примориин комсомолой шангай лауреат Номгон далайн флодой дуу хатарай ансамблийн концерт.

Москва. 23.30 — Хоккейгээр уласхоорондын мүрысөөн СССР-эй суглуулагдамал хоёрдохи команда — Швециин суглуулагдамал хоёрдохи команда. Забhартань 00.05— «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ».

ВТОРНИК, 7

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40—Үглөөнэй гимнастика. 10.05—«Түрэлхидтэ зорюулагдаhан дамжуулга». 10.35— «Города и годы»— уран hайханай фильм (1-дэхи сери). 11.45 — Ород композиторнуудай зохёолнууд. 12.25 —Шэнэ hонин. 15.25 —Дамжуулгын программа. 15.30 — Шэнэ hонин. 15.50 — Элүүр энхын бүхэдэлхэйн үдэртэ зорюулагдаhан баримтата фильмүүдэй программа. 16.50 «Түрэл байгаалимнай». 17.20 —«Роза Тураева дуулаха». 17.45 — «ПГУ-да ямар мэргэжэлдэ, яажа hургадаг бэ?». 18.15 — «Замбуулинда дэгдэhэнэй hүүлээрхи удэрнүүд ба жэлнүүд». Совет чехословак экипаж тухай баримтата фильм. 18.40 — Концерт. 18.50 —Фехтованяар уласхоорондын мүрысөөн.

Улаан-Удэ. 19.05—«Байгал» программа (буряадаар).

Москва. 19.35 — «Бухы юумэ мэдэхэ дуратайб» — киножурнал. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ».

Улаан-Удэ. 20.00—«Коллектив түсэбтэ табан жэлэйнгээ ажалай алхам эхилбэ».

Москва. 20.45 — «КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбринүүдые бэелүүлхын түлөө». КПСС-эй XXVI съездын делегат, КПСС-эй Свердловскэ обкомой нэгэдэхи секретарь Б. Н. Ельцын дамжуулгада хабаадалсаха. 21.00 — «Города и годы» — уран hайханай фильм. (2-дохи сери). 22.00 —«Время». 22.35 — «Ленинградай балет» — телевизионно хүгжэмтэ фильм. 23.20 —Фехтованяар уласхоорондын мүрысөөн. Рапира. Эхэнэрнүүд. 23.45 — «Мүнөөдэр— түби дэлхэйдэ». 24.00—Футболоор СССР-эй чемпионат. «Шахтер» (Донецк) — «Динамо» (Киев).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Удэ. 18.00—Үхибүүдтэ мультфильмнүүдэй программа.

Москва. 19.05—«Алкоголизм». Врачай хөөрөөн.

Улаан-Удэ. 19.35— Үхибүүдтэ. Фильм-концерт.

Москва. 20.00—«Холын ба ойрын дуунууд».

Улаан-Удэ. 20.45 — Элүүр энхын бүхэдэлхэйн удэрые угтуулан. 21.15 — Соносхолнууд. 21.25 — Фильм-концерт.

СРЕДА, 8

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55— Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — Түбэй телевидени ба Бүхэсоюзна радиогой үхибүүдэй Ехэ хоорой фольклорно бүлэгэй концерт. 10.35— «Города и годы» — уран hайханай фильм. (2-дохи сери). 11.35 — «Киногоор аяншалагшадай клуб». 12.35 — Шэнэ hонин. 15.25—Дамжуулгын программа. 15.30 — Шэнэ hонин. 15.50 — «Шинии ажал — шинии амжалтануud»—киногой программа. 16.20—«Горнистнууд, харюусагты».

Улаан-Удэ. 17.50—«Байгал» программа. 18.20 — «Саяан» —хонишодой ажал хүдэлмэридэ зорюулагдаhан программа.

Москва. 18.50 — Хоккейгээр уласхоорондын мүрысөөн. СССР-эй суглуулагдамал хоёрдохи команда — ЧССР-эй суглуулагдамал хоёрдохи команда (2-дохи ба 3-дахи үенүүд).

Улаан-Удэ. 20.15— «КПССэй XXVI съездын шиидхэбринүүдые бэелүүлхын түлөө». «Гусиноозёрско ГРЭС-ые барилгын шиидхэгдэхэ асуудалнууд». 20.45 — «Сэдьхэлэй уряал»—киноочерк.

Москва. 21.00—Ю. А. Гагаринай ниидэhээр 20 жэлэй ойе угтуулан. «Замбуулинийе эзэмдэхэ зүүн жэл. Түүхын хуудаhануud». — телевизионно баримтата фильм (2-дохи фильм). 22.00 — «Время». 22.35 — Хасагуудай арадай хоорой концерт. 23.00 — Футбол. «Динамо» (Тб) — «Фэйеноорд» (Голланди). Забhартань 23.45 — «Мүнөөдэр—түби дэлхэйдэ». Хоккейгээр Европын түрүү hуури эзэлхын түлөө эдиршүүлэй мүрысөөн. Түгэсхэл (2-дохи ба 3-дахи үенүүд).

ЧЕТВЕРГ, 9

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55—Дамжуулгын программа. 9.00 — Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — «Горнистнууд, харюусагты!». 10.35—Москвагай Ленинэй орденто сэрэгэй округой дуунай ба хатарай ансамблийн концерт. 11.25 — «Молния», «Гвоздика» гэhэн телевизионно бага метражна уран hайханай фильмүүд. 12.10 — «Үзэсхэлэн байгаалита дайдада»—телевизионно баримтата фильм. 12.40—Шэнэ hонин. 15.25 — Дамжуулгын программа. 15.30 —Шэнэ hонин. 15.50 — Ороной телестудийн баримтата фильмүүдэй программа. 16.40—«Арадай аялгануud».

Улаан-Удэ. 16.55 — «Байгал» программа.

Москва. 17.25 — СССР ба Югославийн республика хоёрой хоорондо хани барисаан, бэе бэедээ туhалалсалга ба дайнай hүүлэй жэлнүүдтэхи харилсаа холбоон тухай хэлсээ баталалгын ойдо. «Югославии соогуур» — баримтата фильм. 17.50 — «Звездочет» — телевизионно журнал.

Улаан-Удэ. 18.35 — «Уласхоорондын шэнжэлэл» (буряадаар). 18.50 — «Манай ажабайдалай дабшаса» — киноочерк.

Москва. 19.00 — «Олон түмэнэй ленинскэ университет». Социалис экономикые хүтэлбэрилгэ. 19.35 — «Старая игрушка» — мультфильм. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ».

Улаан-Удэ. 20.00 — «Арадай хинолтын экран».

Москва. 20.30 — «Нүхэр бригада» «Кировский завод» гэжэ үйлэдбэрийн нэгэдэлэй КПСС-эй XXVI съездын делегат П. В. Захаровай хүтэлбэрилдэг бригада тухай очерк. 21.00 — Ю. А. Гагаринай ниидэhээр 20 жэлэй ойе угтуулан. «Замбуулин эзэмдэхэ зуун жэл. Түүхын хуудаhануud» — телевизионно баримтата фильм. (3-дахи фильм). 22.00 — «Время». 22.35 — СССР-эй арадай артистка Г. Ковалева ба В. Андреевэй нэрэмжэтэ ород арадай инструментнүүдэй оркестрэй концерт. 23.50 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ».

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhан. «Физкультурна хүдөөлөө олонитые хабаадуулха» — түрүү бэшэг. КПСС-эй Центральна Комитедтэ, Союзной ороной үндэр шагналда барюулагдаба» — А. Кулинай статья. «Мүнөөдэр — Геологой үдэр» — мэдэсэлнүүдэй суглуулбари.

Хоёрдохи хуудаhан. Советуудэй хүдэлмэри. «Дүнтадуудай эдэбхи дэмжэлүүлхэ» — Е. Поповой статья. Мүнөөдэр — Геологийн үдэр. «Түрүү дүй дурасхаалта түшэглэн» — В. Игнатовой статья. СССР-эй Верховно Советэй Президиумай Указ.

Гурбадахи хуудаhан. Замбуулин • шэнжэлэлэй тухай ТАСС-ай материалнуудта. ТАСС-ай, АПН-эй материалнууд.

Дүрбэдэхи хуудаhан. «Нэгэ барилдаашан шагналда». Нүтөөдүүлынь хэд бэ? Э. Буерачный статья. «Табан жэл түүхэдэ оробо» — Я. Николаевай статья. Республикын нютаг нютагай hанин. Телевиденийн программа. Хоногой программа. Мэдэсэлнүүд, соносхолнууд.

Редакторай орлогшо И. Р-Д. ОЧИРОВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54, приемная —2-54 93, зам. редактора—2 68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства —2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, информации—2-34-05, перевод—2-54-93, писем и селькоров —2-67-81, корректорская—2-35-95, машинное бюро—2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.
Н-04424. Заказ № 79. Индекс 5901.